

Laureát státní ceny
ILJA PRACHAŘ

HÁDAJÚ SA O ROZUMNÉ

Zemědělská veselohra ze současnosti
o čtyřech obrazech

Poctěno státní cenou r. 1951

OSVĚTA

VYDAVATELSTVÍ MINISTERSTVA INFORMACÍ A OSVĚTY

PRAHA — 1951

1-286182

Studijní poznámky: Jiří Dalík, Ilya Prachař, Jaroslav Nežval a Mojmir Vyoral. Kresby původní výpravy Jiří Holý. Obálku navrhl Ing. arch. Miroslav Kouřil.

MZK-UK Brno

•2619872889•

Právo provozovati tuto hru zadává jedině Československé divadelní a literární jednatelství, Praha II, Ječná 6. — Telefon 335-86, 351-40. Každé ohystané provedení hry nutno hlásiti tomuto jednatelství, a to nejpozději deset dnů předem.

JAK HRÁT „HÁDAJŮ SA O ROZUMNĚ“

Jestliže už samotná literární předloha této hry, ač hovoří jasně a nesmlouvavě k politickým poměrům dnešní vesnice, neukládá své mravní poslání do hesel a papírem šustících myšlenek, pak režie musí směřovat stejně usilovně k životní pravdě. Hlavní problém, odhalování třídního nepřítele na vesnici a naopak úsilí o získání středního rolníka pro JZD a vůbec pro kolektivní práci, nesmí rozdělit postavy hry mechanicky na černé a bílé. Taková skutečnost neexistuje a velmi bychom tím poškodili ideový účín na diváka. Zjednodušili bychom a skreslili nebezpečí, kterým je vesnický boháč pro socialisaci vesnice, a naopak kladné typy bychom zidealisovali k nevěrojatnosti. Režisér zde stojí před úkolem vyrovnat se realisticky se skutečností, zejména proto, že bude mít před sebou prostého vesnického diváka, který nebude hledat a vnímat jemnosti a vypočítavé podrobnosti jevištního umění, nýbrž především pravdu svého denního života, skutečnosti, které ho obklopují a jež formují jeho materiální i duchovní svět. Realita neznamená však všednost, ubohost a nudné přežvykování vulgárních zjevů. Je zapotřebí dát příklad, zanítit diváka a přesvědčit ho o perspektivách. Vdechnout mu pathos této velké doby. Síla divákova zážitku musí být dána uměleckým ztvárněním skutečnosti, nikoliv jejím chudokrevným a těžkopádným přepisem. Je zapotřebí znát prostředí této hry, znát toho člověka, kterého na jevišti necháváme žít. Nelze si ho vykonstruovat od stolu. Jeho řeč, jeho zvyky, i to, jak se obléká, vše musí vyplynout ze znalosti a zkušenosti umělce s tímto člověkem. Bylo by neodpustitelným hříchem, kdyby tyto věci měly zůstat pouze vnějším znakem nebo snad prostředkem k laciné efektnosti, se

kteřou se často setkáváme při inscenacích s národopisnými prvky. Režisérovi musí být samozřejmé, že kroj v této hře není krojem slavnostním, oplývajícím nažehlenými rukávci a naškrobenými košilemi, nýbrž krojem pracovním. Na druhé straně nutno si uvědomit, že skladba lidových krojových prvků dává možnost účinně a s jemným pathosem, z reality vycházejícím, podporovat vývoj děje až do jeho vrcholu, k radostné pohodě, k barevné harmonii a pestrosti. Humor jednotlivých postav musí vyplynout z lidských vztahů, z krásné lidové moudrosti takových Andrýsů, nikoli ze samoúčelné komiky. Vesnický člověk není zde pro smích, ne, on tu žije životem bohatým a zdravě radostným i ve chvílích těžkosti a duševních bojů. Nesmějeme se proto, že dělá vtipy, nebo proto, že je méně uvědomělý. Smejeme se, protože nás přesvědčuje o svém zdravém optimismu, který je i našim optimismem. A jestliže víme, že divákovi musí být jasné, které jsou vůlčí síly na vesnici, jež ji dovedou k socialismu, pak se s tím nemůžeme vyrovnat ve frázích. Vznešené myšlenky Komunistické strany Československa musí se nám promítnout v činy lidí. Síla strany objeví se zde v přerodu vesnice, v jejím společenském vývoji, v jejích úspěších a perspektivách, nikoli v tom, že někdo bude výrazně označen za komunistu, někdo ne — nebo v tom, že někdo bude ostentativně funkcionářit.

Především je nutné milovat člověka a věřit mu, přistupovat k jeho uměleckému zpodobení s pokorou i srdečností a odmítnout sklony k vnějškovosti stejně tak jako k divadelnímu řemeslničení.

Socialistické umění nelze předstírat, socialistické umění musí vyplývat z mravního přesvědčení umělce. Pak teprve se stane účinným nástrojem v boji za převýchovu člověka této společnosti v člověka lepšího, člověka socialistického.

Jiří DALÍK

DIVADLO PRACUJÍCÍCH V GOTTWALDOVĚ

provedlo po prvé 22. dubna 1950

ILJA PRACHAR

HÁDAJÚ SA O ROZUMNÉ

Zemědělská veselohra ze současnosti

Režie Jiří Dalík

Scéna a kostymy Jiří Holý

Hrají:

Ondřej Paděra	Ilja Prachar
Mařena	Helena Bendová
Růžena	Božena Běhmová
Andrýs	Jiří Holý
Horký	Josef Vaculík
Tereza	Květa Houdlová
Milena	Marie Míková
Franta	Miloš Matišek
Kfápek	Josef Stehlík
Kfápcena	Eliška Velínská
Štěpán	Jan Cmíral
Žoziňák	Jaroslav Koclán
Andula	Miroslava Malecká
Jura	Vilém Kyzlink

O POSTAVÁCH HRY

ONDŘEJ PADĚRA: Statný, zdravý, 45letý vesnický rolník. Hlavní postava hry. Malým rolníkům se odcizil nejen tím, že vlastní větší výměru půdy, ale hlavně svým sobeckým postojem vůči ostatním rolníkům. Jeho charakter je narušen egoistickým postojem k dnešku a spolením s Žožiňákem, vesnickým boháčem, který má na něj velmi nepříznivý vliv. Teprve až na vlastní kůži poznává, jak ho Žožiňák zneužil, jak ho vystavil posměchu celé vesnice, tehdy se projevuje jeho zdravé jádro a řadí se mezi své, kam patří.

MAŘENA: Typ vesnické ženy, která na sobě a na své dřině nejlépe poznává špatný způsob dosavadního hospodaření. Leží na ní vlastně celé hospodářství a velmi těžce nese, že se Ondřej s ostatními drobnými vesničany nesnáší. Velmi pohyblivá, drobná, pracovitá, 45letá. Nosí pracovní slovácký kroj.

RŮŽENA: Mladé vesnické děvče, toužící, jako většina mladých na vesnici, po mechanisaci práce, jež by navždy zbavila rolníky dřiny. Obléká se jako její matka, nosí copy. Stáří 19 let.

ANDRÝS: Bývalý cukrovarnický dělník, nyní na pensii, 65letý. Typický slovácký stařeček. Chodí pomalu, má neukonné nohy. Věčně žertuje. Má rád všechny lidi, kromě chamtivců, proto se v poslední době nesnáší s Ondřejem a kde může, tam ho zesměšní. Zbožný člověk, bojuje proti každému příkoří, tedy i proti špatnému postoji jistých církevních představitelů. Nosí vestu z beránka a na hlavě v zimě v létě beranici.

HORKÝ: Velmi dobrý kamarád Paděruv, 45letý. Jejich přátelství ztroskotá na rozdílném stanovisku k JZD. Popudlivý, jako většina moravských Slováků. Malý rolník, který chápe dobu a snaží se předělat Ondřeje.

TEREZA: Zavalitá, 45letá selka. Srdečná. Zbožná. Chodí oblečena jako Mařena, selsky.

MILENA: 22letá. Liší se od Růženy tím, že chodí ve všedním,

pracovním městském oblečení. Velmi pracovitá. Je na ní patrné, jak Franta utváří její myšlení.

FRANTA: Dělník z téhož cukrovaru, ve kterém pracoval Andrýs. Pracuje v cukrovaru i na poli. Veselý, mladý, asi 25letý šohaj. Nesmířitelný bojovník za lepší budoucnost vesnice. Předsesta JZD. Vykonává velkou uvědomovací práci. Typ mladého, pokrokového pracovníka na vesnici.

KRÁPEK: 40letý. Bývalý vesnický chudý, kterého doba pozvedla. Vykonává funkci jednatele JZD. V této práci je až puntičkář. Jeho myšlení je usměrňováno hlavně Frantou a Andrýsem. Velmi dobrý přítel Horkého. Je na něm patrná snaha o vymýcení necností jako starého nánosu, i když se mu to někdy nedaří.

KRÁPČENA: 40letá. Mnohomluvná, ráda zveličuje. Ví o všem, co se ve vesnici děje. Při své naivitě je velmi chytrá. Pohyblivá. Nosí všední selský kroj.

ŽOŽIŇÁK: 50letý. Vesnický boháč. Odborně velmi vzdělaný. Bývalý starosta. Zneužívá pomoci malých rolníků, ale hlavně Paděry, ze kterého si udělá otroka. V jednání úlisný. Nedává na veřejnosti znát svůj odpor k dnešku. Nebezpečný svým na oko upřímným jednáním. Proto mu na př. Tereza projevuje někdy sympatie. Jinak sobec hrubého zrna.

ANDULA: 48letá. Přivdala se na Žožňákův grunt odněkud z Podluží (část mor. Slovácka). Žožňák v ní ubil člověka. Doma zakřiknutá, jinak mezi ostatními ženskými se projevuje právě tak sobecky jako Žožňák. Miluje Juru opravdovou mateřskou láskou. Manžela nenávidí, proto u nich dochází k častým potyčkám. Oblečena do podlužáckého všedního kroje. (Sukně dlouhé až po paty.)

JURA: 23letý. Vesnický mazánek, zkažený kamarády ve městě. Sklony k dobrodružství, ale v jádru zbabělec. Pohrdá vesnicí, která je mu jen prostředkem k ukrytí protistátních záměrů. Chodí výstředně oblečen. Má vřelý poměr k matce. Žožňáka nenávidí, ale nedává to najevo, aby z něho mohl vymámit peníze.

II je PRACHAŘ

O AUTOROVĚ

ILJA PRACHAŘ, autor hry ve slováckém nářečí „Hádají sa o rozumné“, je členem Divadla pracujících v Gottwaldově. Patří k mladé generaci českých herců a dramatiků (narozen 30. IV. 1924 v Gottwaldově-Malenovicích), kteří si vydobyli v současném kulturním životě zasloužené uměleckého uznání.

Jako herec překonává výsledky dosažené příslušníky starší herecké školy základním novým poměrem k vlastní práci — přehodnocováním postav a ideově kritického hlediska a postihováním přesných společenských vztahů mezi jednotlivými osobami hry.

Jako autor se učil na samotném rozvedení motivu, převzatého z knihy Howarda Fasty „Černí a bílí“, a výsledek je uložen v dosud neuvedené hře „Plantáž Roger“. Křtiny jako dramatik oslavil v pražském divadle na Žitkově, kde v rámci únorových dnů 1949 byla uvedena Prachařova a Kyzlinkova společná práce pod názvem „Tři únorové dny“. Třetí Prachařova hra měla původní premiéru v Divadle pracujících v Gottwaldově a byla to první hra o ČSM „Úderka 4. ulice“.

Komedie ze současné slovácké vesnice „Hádají sa o rozumné“ je Prachařovou čtvrtou prací. Ale není poslední. I když základním Prachařovým povoláním zůstane herectví, bude hry psát dále. Jako herec dobře ví, co která role potřebuje, a tak mu povolání usnadňuje tvůrčí činnost spisovatelskou. Moravské Slovácko a především Moravský Písek — to je kraj Prachařova dětství a mládí. Komedie „Hádají sa o rozumné“ není výsledek povrchního a povšechného zájmu dramatika o současnou vesnici. Naopak jde o výsledek dlouholetého styku, důvěrného a denního, s Moravským Pískem. A zájem nekončí u minulosti. Předbíhá skutečnost a dívá se do budoucnosti.

Prachař jde tak daleko, že jména, která slyšel na moravskopísecké návsi, dává i svým hrdinám v Písku odpozorovaným a z píseckých odvozeným. Jména zůstala, ale charakter a lidský obsah hrdinů se změnil.

Čtenář sám ocení přednosti Prachařovy hry. To, jak dovezl do lidských poloh přetlumočit programovost současné zemědělské politiky, je největším přínosem vývoji současné české dramatiky. Prachař o další krok probouval postup. Každá další naše práce se musí opírat o jeho výsledky. I Prachař sám, aby nám vyrosl v dramatika, na kterého čeká naše doba a náš divák. Má k tomu všechny předpoklady ve své lidské skromnosti, pravdivosti a upřímnosti, ve svém čistém poměru k ideji, lidem i umění.

Jaroslav NEZVAL

O SLOVÁCKÝCH NÁŘEČÍCH

Realistický pohled autora na současnou slováckou vesnici vyžaduje na realistické inscenaci, aby byla věnována zvláštní pozornost nářečí, jímž je hra psána. Slovácko totiž není naprosto jednolitém, stejnorodým celkem, jak by se mohl povrchně pozorovatel domnívat. Dělí se na několik kmenových celků a celečků, z nichž každý, dnes alespoň v hrubých rysech, zachovává své zvláštní projevy života, umění i řeči. Lid, obývající různé kraje Slovácka, liší se navzájem fyzickým vzezřením i charakterovými vlastnostmi. Mimo kolonizaátorské, cizí vlivy jsou na okrajových a slovenských oblastech Slovácka patrné vlivy sousedních moravských a slovenských kmenů. Vytvářejí se přechodná pásma: valašsko-slovácké, hanácko-slovácké a slovensko-slovácké. Největší vliv však mělo samo hospodářské rozložení celého kraje. Ostře spolu kontrastují bohaté Podluží a chudé Hornácko. Zcela rozdílný život než na zapominaných Kopanicích na slovenské hranici vedou Dolňáci v úrodném povodí řeky Moravy. Zde, na Dolňácku, jsou dány nejlepší předpoklady pro produktivní zemědělskou práci. Úrodné nížiny, bohaté na pšenici, cukrovku a víno, vytvořily pro obyvatelstvo v průběhu předválečného vývoje dobrou materiální základnu a tím ovlivnily způsob života lidu, jeho práci, umění a řeči. A právě do jedné z částí rozlehlého Dolňácka, do jižního cípu Uh. Hradiště, je situována Prachářova hra.

Dolňácký dialekt se ze všech slováckých nářečí nejméně vzdaluje spisovné češtině a může být pokládán za jakousi běžnou hovorovou „slovácktinu“, které každý Slováček dokonale rozumí a kterou mluví zejména mladší generace ve styku s cizími lidmi. Bývalý kapitalistický řád přivedl rozpor mezi městem a vesnicí a rozpor mezi majetnými a nemajetnými tak daleko, že lid se za své nářečí styděl a byl pro ně zesměšňován. Ještě dnes trvá u mnohých Slováků mínění, že ten, kdo nemluví nářečím, je pán, z města.

Autor předkládá ve svém textu dolňácký dialekt ve velmi čisté formě. Nářečí je neoddělitelně spojeno s charakterem postav hry. Pro usnadnění práce inscenátorů přišel foneticky — čti, jak je psáno! Pokládám za nutné doplnit text několika poznámkami:

1. Všechna slovácká nářečí se vyznačují zřetelnými rozdíly mezi třemi druhy „L“ běžnými na Slovácku: měkké „L“ (na př. miláček), tvrdé „L“ (na př. mlýn) a „L“ přehlasované na „U“ t. zv. obalování, které je na celém Slovácku velmi rozšířeno (na př. býu: byl, násu: nesl, puače: pláče). Jejich správná výslovnost a zvláště pak pravidlo, kde je lze a kde nelze použít, je velmi obtížné. V dnešní době přesně rozlišují na Dolňácku tyto

tři druhy „L“ většinou jen starší lidé (v gottwaldovské inscenaci *Andrýs, Paděra, Horký*). Spolu s autorem, který tyto rozdíly v textu blíže neoznačil, doporučuji, aby na tyto různé druhy „L“ nebyl brán zřetel, pokud nebude započtena spolupráce zkušeného znalce slováckého nářečí.

2. Slovdci kladou velmi důrazný přízvuk na první slabiku, velmi tvrdě je vyslovována hláska „R“, která namnoze bývá i hláskou slabikotvornou.

3. Koncovky: -yl, -il, -el, ěl, -al v minulých slovenských tvarech v sing. se vesměs prodlužují (na př. byl: býyl, býu; měl: mñěl, mñeu; mluvl: mluvlí; seděl: seďěl, seďeu; kopal: kopál, kopáu — ale v pl.: byli, mñěli, mluvlí, mluvli, seděli).

4. Největší potíží při studiu bude jistě intonace. Intonace slováckých nářečí se velmi liší od ostatních, zejména českých nářečí. Je úzce spojena s celkovým charakterem slováckého lidu, je ji možno postřehnout v slováckých písních. Kdo zná a dovede pochopit slováckou píseň, může pochopit i zvláštní intonaci slováckých nářečí, může se hodně přiblížit charakteru slováckého lidu. Je ovšem nemožné mluvit zde o nějakém pravidlu, které by mělo inscenační práci usnadnit, řeč tohoto lidu je živá, neboť je úzce spojena s lidovou tvořivostí. Je však možné dát dobrou radu: zkušeností ze zájezdu na slováckou vesnici mnohokrát vynahradí vynaložené peníze a čas. Je-li totiž při realistické inscenaci podmínkou znalost a studium prostředí, pak při inscenaci hry o slovácké vesnici to považují za naprostou nezbytnost.

Mojmír VYORAL

SLOVNÍČEK MĚNĚ ZNÁMÝCH VÝRAZŮ

I. OBRAZ

békati — bučeti (dobytek)
věckrát — vícekrát
hůra — půda
kontraktáční smlouva — v našem
případě dobrovolná úmluva mezi
státem a rolníkem o dodávkách
staře — dědeček
dočkej — počkej
nečuješ — neslyšíš
návrati — vrata a místo za nimi,
kde stávají vozy
čut — slyšet
kristuš — kletba (hergot)
hartusiti — křičeti
mudrovati — rozumovati
roba — ženská
pachtovati se — paktovati se
pokluditi — poklízet
nemňajte sa — neplette se (do nás)
morák — krocán
pohébélkovat — něco ledabyly dělat
kerú strelu — kterého čerta
pažgřivec — nadávka
chlachtati — smáti se
prošustrovat — prohosподаřit
(majetek)
pingl — uzlík
utěrák — ručník
fěrtúšek — přední sukně (část
kroje)
ničemný — budižkničemu
plkatí — klevetit
chrbet — hřbet
řepňák — hmyz, který hubí
mladou řepu, mandelínka
havěř — název společný pro všech-
ny živočichy
ukazuje sa — slibuje
rěž — chlebové obilí (žito)
míšanina — mezíplodina (směs ku-
kuřice atd.)
mrvěnka — mrva (nejčastěji ne-
uspořádaná sláma svázaná do
snopu)
ušúlat — utočit

dyž ti huba lepotala — když jsi měl
chut
trnková — slivovice
jádrovica — podřadná kofalka
špunt — zátka
nakázati — přikázat
plaňka — planý ovocný strom
papula — huba
kladínět — klarinet
šprjata — latě od plotu
obalamutit — oblamnout
řičica — síto na obilí
šejlin — nadávka
noškleb — nebreč
žvachlat — mluvit s cesty
nabalamutit — napovídat
dřeni — revma
ničemný — nešikovný
kata né — pakpak ne
nevypiglovany — nevyžehlený
miech — pytel
jupka — část kroje (halenka)
pošcat — půjčit
grunt — větší statek
koňovi pohodit — dát nažrat
seménko — semena
žito — pšenice (užívá se jen na
Moravě)
kde sa dereš — kam se dobýváš

II. OBRAZ

melasa — sladký syrub (odpad při
zpracování cukrovky)
šrútky — polty
kost — jídlo
štación — nádraží
lepanec — facka
zviksovati — namlátit (někomu)
pochlapit sa — pochlubit se
soploš — uvozdrěnenec
tatar — bič
galanda — galánění (chodit na
schůzky)
ohledněvá — ohledně
dělat do hoľportu — společně
pracovat

vypršat — vypršet (oblíti na poli)
šúrat — slídit
klobúk šmukáč — vyšperkovaný
 klobouk (část kroje)
kešeňa — prkenice (peněženka)
zmyšľat — usmyslíť si
huby jak na pery — rčení — na-
 dávat
pozadek — podřadné zrní
roba kytisar — statná ženská
brděčko — část vah u vozu
švacnút — švlhnout
uderylo mu zle — bylo mu špatně
co lapceš — co žvaníš
frgále — buchty
švestky — hadry

III. OBRAZ

paprčí — hanlivý výraz pro květiny
pukéta — kytice
žúdro — přístavek přede dveřmi
 (malovaný)
zvksouzt — nabít někomu
magarec — otrok
zaškňufenec — nadávka pro ty, kte-
 ří kroutí hubou
handrkouzt sa — dohadovat se
hic — vedro
obilé bude porústat — klíčit
kočičák — míšek na tabák (z koč-
 ky)
ušmúraný — špinavý (na obličejí)
žvachlat — žvanit
difusér — kotel na vyluhování řízků
 z cukrovky
žgráňat — loudit
glajze — kolejnice

magacín — sklad
konúpek — chytrák
vyhandľovat — vyměnit
zgliňat — slídit
paludovat sa — ulejšvat se
rovňako — stejně
řupoň — přezdívká pro sedláky
hárešt — vězení
pcháči — bodláky
chrtáň — nenasytný
krkoň — krkavec

IV. OBRAZ

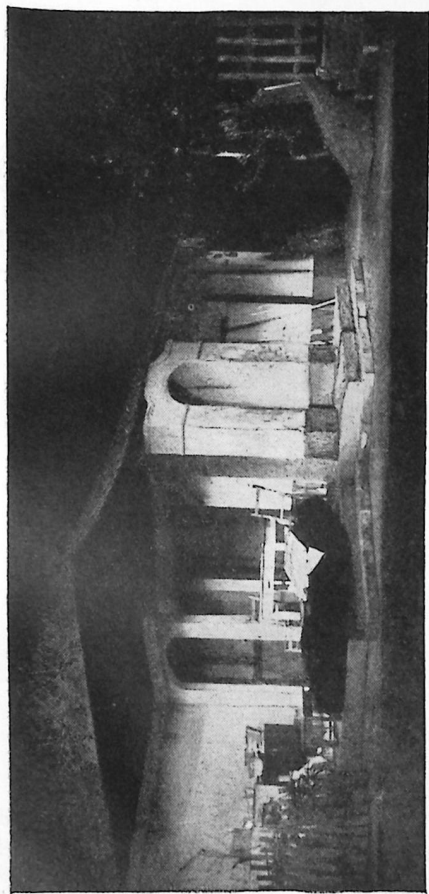
cigánit — lhát
kopisť — nástroj na mísení chleba
kopál — zem. nářadí, podobné mo-
 tyce
nachomýtnut sa — být náhodou při
 něčem
krúž'at — okrajovat (brambory)
zhrknút — rychle udělat
malér — nestěší
neskoro — pozdě
kluč'ca — klíčka (od dveří)
šandár — četník
popaskudít něco — něco zlého
 udělat
vagas — totéž jako lump
cigánstvo — lež
krágl — límeček
Lectán — zloděj a vrah, opředěný
 pověstmi
kašufrovat — šdit
nehú'jai — neplytvej
zašmodrchat — zamotat
fryško — rychle
mrákcoty — mátohy

OSOBY

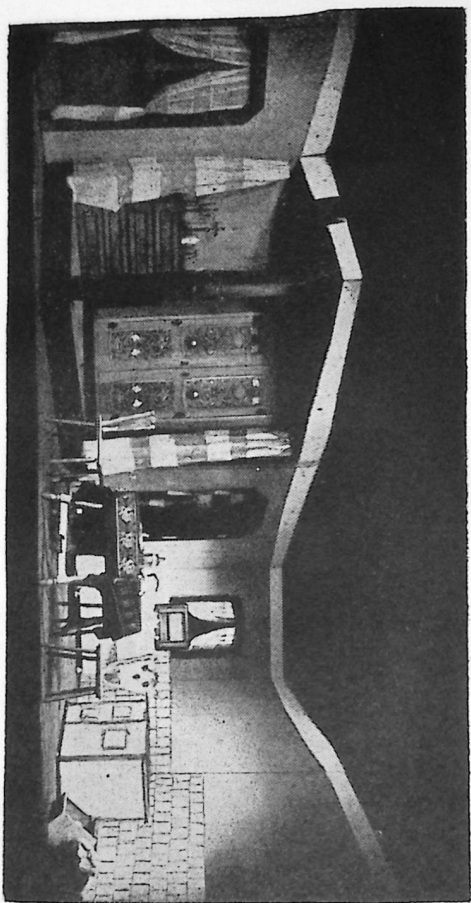
ONDŘEJ PADĚRA, střední rolník
MAŘENA, jeho žena
RŮŽENA, jejich dcera
ANDRÝS, otec Mařeny
HORKÝ, Paděřův soused
TEREZA, jeho žena
MILENA, jejich dcera
FRANTA, dělník
KRÁPEK, malý rolník
KRÁPČENA, jeho žena
ŠTĚPÁN, zaměstnanec státního statku
ŽOŽIŇÁK, velký sedlák
ANDULA, jeho žena
JURA, jejich syn

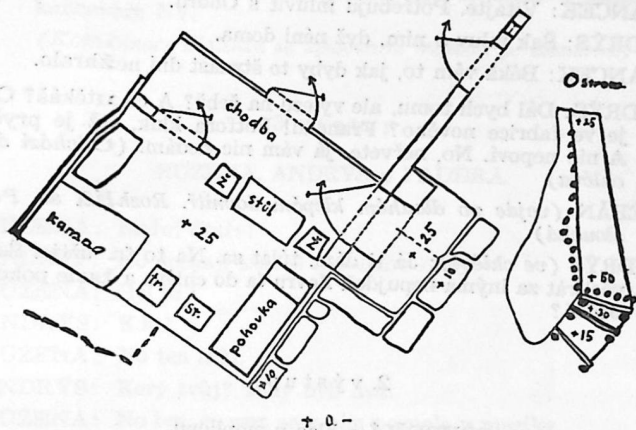
- I. obraz Paděrova kuchyně a část dvora. Jsou-li větší scénické možnosti, také část stavení Horkých.
Doba: Konec června, podvečer.
- II. obraz U Žožináků v kuchyni, která je vybavena částečně moderně, částečně po staru.
Doba: Na druhý den.
- III. obraz Jako první.
Doba: Čas mláčené obilí, noc.
- IV. obraz Jako první.
Doba: Těsně po žních, čas podmítání, dopoledne. Neděle.

I., III. a IV. obraz (U Paděrně; před kádrem; U Paděrně)

II. obrázek (U. Zostindku)

I., III. a IV. obraz

PRVNÍ OBRAZ

U Paděry. Večer.

1. výstup

ANDRÝS, FRANCEK a ŠTĚPÁN.

ANDRÝS (*ve chlévě okřikuje hladovějící dobytek*)

FRANCEK (*vpadne do místnosti*): Povidám! Ste doma? Susedi!
Paděro!

ANDRÝS: Hoří? Eště nedojeli.

FRANCEK: Vitajte. Potřebuju mluvit s Ondrů.

ANDRÝS: Šak mluv s ním, dyž není doma.

FRANCEK: Béká vám to, jak dyby to štrnást dní nežralo.

ANDRÝS: Dál bych tomu, ale vylezu na žebř? A co utěkáš? Co je ve fabrice nového? Francku! Potfora kluk, už je pryč. A nic nepoví. No, neřvete, já vám nic nedám. *(Odchází do chléva)*

ŠTĚPÁN *(vejde po dlouhém klepání dovnitř. Rozhlíží se. Poslouchá)*

ANDRÝS *(ve chlévě)*: Já ti dám, túlat sa. Na to ta užije. Šak věckrát za inýma nepujdeš. Zavru ta do chléva a bude pokoj. Jedeš?

2. výstup

PŘEDEŠLÍ a hlas v amplionu.

ANDRÝS: To by tak hrálo. Přes plot a pryč. *(Spatří Štěpána)*
Paděra není doma. Dělalú sena.

ŠTĚPÁN: Já Paděru nehledám. Koho ste tam tak richtoval?

ANDRÝS: Nikoho sem nerichtoval, enom sem nadával.

ŠTĚPÁN: Někomu z rodiny?

ANDRÝS: Aha. Kohútovi. Celý deň je pryč, enom večer sa dojde nazobat. A odkáď ste, že ste taký zvědavý?

ŠTĚPÁN: Vod Budějic. Chtěl sem, no, ale když nic, tak nic. To počká. *(Odejde)*

ANDRÝS: Tož co utěkáte? Máte strach, lebo co? A co vůbec chtěl? Práskne dveřama a uteče. Už druhý. Hergot potfora. Vod Budějic. Neřvete! Kolikrát vám máma říkat, že na hůru nepolezu.

MÍSTNÍ ROZHLAS *(hlásí)*: Upozorňujeme ty občany, kteří ještě nemají podepsány kontraktační smlúvy pro letošní žňové dodávky, nech tak učiníja eště dneskaj. Dál upozorňujeme, že sa dnes bude prodávat tráva z obecních pozemků. Tajem-

ník MNV žádá občana Žožiňáka, aby se dostavil ihned do kanceláře NV.

(Kombinace dialektu se spisovnou mluvou je záměrná)

3. výstup

RŮŽENA, ANDRÝS a PADĚRA.

RŮŽENA: Staře! Staře!

ANDRÝS: No dočkaj, snáš si nepolámu nohy.

RŮŽENA: Býl tu?

ANDRÝS: Kdo?

RŮŽENA: No ten můj.

ANDRÝS: Kerý tvůj? Tady byli dvě.

RŮŽENA: No ten, co sem sa s ním poznala u muziky.

ANDRÝS: Já vím, s kým sas poznala u muziky? Býl tu Franček, co si má brat susedovu Milenu a ešte jeden.

RŮŽENA: A jak vypadál? Kde šel?

ANDRÝS: Ja, to sa ně moc ptáš. Už ste dojeli šeci?

RŮŽENA: Šeci, ale tož ně řekněte...

ANDRÝS: Daj ně pokoj a daj kravám. Nečuješ, ňak šecker řve?

PADĚRA: Také ste nám mohli otevřít návratí.

ANDRÝS: Jak? Z jednéj strany na mně řve to rádio, z druhéj krávy. Jak sem vás mohl čut? Hledál ňa tu ten, jak sa me-
nuje... no...

PADĚRA: Francek, né? Šak už sem s ním mluvil: Já mu dám, kristuš, družstvo. Mařeno, vypřahni toho koňa! Já im dám šeckým družstvo. Růženo, daj mu vody! Ani toho žádný ode mně nedostane.

ANDRÝS: Co na mně křičíš, šak já ňa nikde neposílám.

PADĚRA: Furt cosi zamýšlajú. Napřed naslubujú hory doly a potom ňa oderú. Kde sú ty roby? Tým to také trvá.

4. výstup

PŘEDEŠLÍ.

MAŘENA: Moc na nás nehartus.

PADĚRA: Dybych na vás nehartusil, tož sa ani nepohnete.

MAŘENA: Šak ty toho poděláš, ale tak hubú.

PADĚRA: Nemudruj a daj ně košulu.

MAŘENA: Obsluž sa. Vidíte ho? Sedne si jak probošt a roby, létajte okolo mňa. Šak máš ruky, né?

ANDRÝS: Furt ste v sobě, jak dvě psiska?

PADĚRA: Dyby s tým družstvem dali pokoj, tož by se člověk nemosél užirat.

MAŘENA: A kdo si to vymyslél, já?

PADĚRA: A já? Nikoho nepotřebuju, šeko si poděláme sami. A daj ně večeru.

MAŘENA: Kde ju včil veznu? Koňa vypřahni, košulu ně daj, večeru nachystaj. Co sa pachtuješ s tým Žožinákem, tož enom furt poručáš. Já nejsu jeho Andula.

PADĚRA: Dlího sa s vama zlobit nebudu.

MAŘENA: My s tebu také. Chtěls koňa, tož sa o něho staraj. Ty si moc chytrý. Nakúpiš nám havěti a baby, starajte sa a sám si ani toho koňa nepokludíš.

PADĚRA: Co sa málo nadřu?

ANDRÝS: No, včil si eště povyčítajte, co kdo donésl po svaďbě do baráku a budeme jak u Žožináka.

PADĚRA: Vy sa do nás nemňajte. Tam ste měli nakrmit krávy.

ANDRÝS: Moje nejsú. Já mám svoje pensí. A nestekaj sa, moráku, praskne ti žila na krku.

PADĚRA: Já bych vás nejrači šecky naložil na vagón a vijó!
(*Jde se mýt na dvůr*)

ANDRÝS: S tým tvojím „vijó“ daj pozór. Pamatuješ si, jak tetka Žůžalena vézli do Bzenca na trh vajca? Dali si koš na sic

kola, vylézli na to, řekli vijó, jede sa a škrk do škarpy. Potom strýc Žůžala jedli štrnáct dní vaječinu, ať ze škarůp-kama.

MAŘENA: Nechte ho byt, chlap dyž sa zjančí, tož neví, co na-před. Má toho také až po krk. Nic neposedávaj, Růženo! Slépkám, husám, kačenám, už dělaj. Nejsi ve městě. A co furt vyhlédáš z okna?

RŮŽENA: Ale nic. Su po tom sušení jak polámaná. Hned bych to šecko prodala a utékla.

MAŘENA: Budeš zticha. Měl by ta čut.

RŮŽENA: Nech čuje, mně je to jedno.

ANDRÝS: V práci si nikdo nevybere. Ve městě, lebo na dědině.

RŮŽENA: Totkaj na státní parcelaci zvážali trachtórem.

MAŘENA: To nemosiš chodit ani na parcelaci. Stačí, dyž sa po-díváš k Žožinákovi.

ANDRÝS: Ten si to uměl vybrat. Za toho dělajú druží.

MAŘENA: Také sa nadře, neříkajte. Žádná práca sa nedá enom tak pohebélkovat. Ondřej by vám řekl, že na tom ani ten Žo-žinák není dneskaj dobře. Co furt tá Růžena vyhlédá? Di, daj téj havěti. Očiska by si vykrútila.

5. výstup

TEREZA, RŮŽENA, MAŘENA, ANDRÝS, pak PADĚRA.

TEREZA (vejde): Počůvaj, Mařeno, zatúlala sa nám za vaším kohútem slépká.

RŮŽENA: Idu na dvůr, hoším vám ju přes plot. (Jde na dvůr)

MAŘENA: Tož jak je? Už chystáte?

ANDRÝS: Hrubé svaďbisko bude? Hrubé?

TEREZA: Šak sem povídala, kerú strelu si to moseli vybrat, akorát dyž sa dělajú sena.

ANDRÝS: Ale si ráda, že bude Milena pod čepcem. Nic ně nepo-vidaj. Francek je šikovný chlapec.

MAŘENA: Totkaj sem sa na něho dívala. Tú hlavičku má jak svatý Josef, co ho máme na oltáři v kostele.

TEREZA: Tož, šikovný je. A práca je za ním dycky pěkně po-dělaná. Co ně to ale dalo, než sem jí vymluvila toho paž-gřivca Žožinákového.

MAŘENA: Ja Juru. Je z něho veliký študiós.

ANDRÝS: A starý furt enom, náš Juřenka sem, náš Juřenka tam, a zatým Jura zhlťál múdrost šeckým hlúpým. Ale Fran-cek? Ten by mohl byt hned pudmístrem. Šak to je naša škola.

TEREZA: Eště sem sa ta chtěla optat, bože můj, ale co enom. Ja, byla sem u řezníka a moc sa tam baby hádaly. Šecí si stě-žují na špatný rozpis vajec aj šeckého.

MAŘENA: Dybych já si měla*) lámat hlavu kontingentama.

TEREZA: Šecí říkajú, že je to nespravedlivé. Podívej sa na moje regma.

MAŘENA: Co bych sa dívala na tvoje. Sama mám ruky jak ko-ráby. V zimě ani neoperu. Dybych neměla Růžu, tož ani ne-vím, jak bych šeckeru podělala. Vařím kafé. Už ně starý na-dávál, že je hladný. Moc sme sa pohádali.

TEREZA: Prý tvůj o tom družstvě nechce ani čut.

MAŘENA: Enom mu to oprubuj zpomnět. Pluje ljak křeček.

TEREZA: Já nevím. Starý nás tam přihlásil, ale povidala sem mu, jak tych našich pár měřic prošustrujeme, tož sa možě-me spakovat a ít s pinglem.

PADĚRA (přibíhá svlečený do pasu, mokrý): Utěrák!

MAŘENA: Poléťaj po dvoře, děláme sena, nepere sa.

MAŘENA: Utři sa do fěrtúška. (Podává mu cíp své sukyně)

PADĚRA: Také ničemné roby sem eště neviděl. Ani utěrák ne-majú.

TEREZA: Jak dybys nevěděl, jak to chodí.

MAŘENA: Dyž sa dělá venku, nemože sa dělat doma.

*) Čtí: mněla.

TEREZA: Já idu rači pryč, lebo by ně Ondřej aj kerúsi vlepil.
Šak dojdi večěr na skok. Pomožeš nám chystat. (*Odchází*)

6. výstup

HORKÝ, PADĚRA, ANDRÝS, RŮŽENA.

HORKÝ (*srazí se ve dveřích se ženou*): Já ťa hledám a ty plkáš
u susedů. Za chvílku su doma, nachystaj ně čisté gatě!

PADĚRA: Esli ideš za mnú jak Francek, tož si ani nesedaj!

HORKÝ (*neví, jak do toho*): Jářku, pěkné seno máš. Dobře
proschlo.

PADĚRA: Tož, pěkné by bylo. Počasí také slůžilo. Ale hrb necítím.

HORKÝ: Řepu ti trochu na dolině vyžrali řepňáci.

PADĚRA: Málo pršalo z jara. Držala sa tá havěť. A ty?

HORKÝ: Také si nemožu naříkat. Obilé sa ukazuje byt pěkné.

PADĚRA: Pěkněj slámy bude. Rža sú vysoké! Kolí rokú také
nepamatují.

HORKÝ: Věil už to potřebuje enom v suchu dozrát.

PADĚRA: Šak aj sprchnút mosí, aby jatelina zas trochu vy-
lězla.

HORKÝ: A po žňách može spustit na štrnást dní. Potom bude
míšanina kravám křupkat, hergot. A mléka bude potok.

ANDRÝS: A odevzdajú sa dvě osmičky.

PADĚRA: Odevzdám, kolí budu chtět. Jožko, eště nesmíš zapo-
mnět na otavy. Ty také potřebují slůnka. Nasušíme plnú
hůru.

ANDRÝS: Co vy byste po tom Pánubohu nechtěli. Jeden chce
pršat, jeden sucho, negdo málo, negdo věc. On potom chudák
neví, co napřed.

HORKÝ: Věil sa vám to, staře, pokuřuje. Sakra, dělajú puky,
jak mrvěnky. Ani ich není vidět.

ANDRÝS: Šak věř kůřim enom fajnový.

HORKÝ: Už né pcháčí, co? Dycky ste teh^o měli...

ANDRÝS: Na půl hůry. A nepomlůvaj, tak^é sis došel ušůlat, dyž ti huba lepotala.

PADĚRA: Růžo! Poklůzaj.

RŮŽENA (odejde)

PADĚRA (pokračuje): Já vím, žes za manů nedošel enom tak. Tož co né chceš?

HORKÝ: Podívaj sa, známe sa už moc dlůho. Nalej ně štamprlu, nech sa ně lepší mlůvi.

PADĚRA: Mám eště téj trnkovéj.

HORKÝ: Doví, jaků jádroviců ně chceš pohostit.

PADĚRA: Nevykládej a okoštuj. (Nalévá)

HORKÝ: Tož, že by byla najlepší, nemožu říct. Smrdí špuntem.

PADĚRA. Neco tam plove, ale je furt lepší než tá, cos ju totkaj kúpil v téj Budůcnosti. A kolí že ta stála?

HORKÝ: 360 korun.

PADĚRA: Kristuš, ale aj s flašků. A dyž sa jí člověk napil, tož ho aj smřl obešla. Počkaj, dyž není dobrá, tož ju nechaj stát.

HORKÝ: To zas nemožu, protože ně to dochtůr nakázal, aby ně lepší šmakovalo. Táto može dobře vyrajbovat žalůdek. A ledvinám sa uleví, o duši ani nemlůvím. Sme sůsedi kolí roků. Nikdá mezi nama nic nebylo, aspoň takého, co by nás rozkmořilo.

PADĚRA: Enom tá plaňka, co sme sa skrz ňu chtěli súdit. Ale to už je také pryč.

ANDRÝS: A co tych pár po papuli, co ste si dali u Miklíka v hospodě? Lebo ten rozbitý kladinět, kerýms rovnal Paděrovi záda, dyž ste byli totkaj, jak zákon káže? A na ty vytrhané šprlata od našeho plotu ste už zapomněli? Šak vám za ně daly baby každému po paštěce.

HORKÝ: Nezanášajte mezi nás zlost. Nás nerozkmoříte. Dneskaj sa vám to nepodaří.

PADĚRA: Ja, takého néni na světě, kerý by nás enom tak rozházál. Nevšímaj si ich a povidaj. Oni s tým už umřú.

HORKÝ: Já nevím, jak bych ti to měl říct.

PADĚRA: Tož neříkaj nic a napij sa.

HORKÝ: Chtěl sem, šak oni chcú...

PADĚRA: Keří oni?

HORKÝ: Mladí. Milena s Frantú, dyť ich znáš. Také sa to kdysi v tobě pěnílo.

PADĚRA: Aha. Tož už ně nemosíš nic řečnovat. Mladí chcú ty kolchoze a ty ím děláš ministranta. Počúvaj, u mně nepochodilo věc lidí.

HORKÝ: Ondro, počkaj. Nech ně domlúvit.

PADĚRA: Nenechám. Obalamutili ťa rohlíkem, tebe, starého, zkušeného chlapa. Pravda, také sa to kdysi ve mně pěnílo, také sem chtěl furt cosi nového, ale dycky s rozumem. Měl by sas haňbit, že nám, sedlákom děláš ostudu.

HORKÝ: Ondro, tak sme pěkně začali.

PADĚRA: Mně nemosíš věc řečnovat. Já mám totkaj. Vidím ťi to na očiskách. Pamatuj si. Dycky býl nekdo u koryta a dycky sa kradlo. Hrant ostává hrantem, enom páni sú inačí. A ty, starý blvoň, ím na to skočíš?

HORKÝ: Sakra, nech ně domlúvit!

PADĚRA: Mluv si, co chceš, si u mně špina chlap!

HORKÝ: Dyž já su špina, tož ty si onuca. Já mám pola v pořádku, ale tobě po nich lozují škrobáci jak papuče. A na toho tvojého koňa si daj pozór, nech ti ho vrany neodnesú.

PADĚRA: O mojého koňa sa ty nestaraj. Býl bys rád, dybys takého měl. Ale podívaj sa račí na svoje krávy, na ty zdechliny. Dyž s nima jedeš, mosíš ich podpírat hevérama.

HORKÝ: Nech, ale odevzdávku mám hotovú. Neokrádám lidí.

PADĚRA: A keho já okrádám, co? Závídíš ně, že mám lepšího Filipa! Že vím, jak na to?

RŮŽENA (*se vrací*)

HORKÝ: To bych měl co závidět. Vím, do jakéj apatéky na ro-
zomy chodíš. Šak ty skoro dožožinákujš. Měls holú tak, jak
my, a chceš dělat honóru. No né, staře?

PADĚRA: A eště mu dávám štamprlu. S čím došels, s tým aj
odejdi.

HORKÝ: Tož, abys věděl, proč sem došel. Šak skrz to družstvo
né. Naši mladí ta prosíja, abys im šel za svědka. Oni napřed
moc nechtěli, ale včil nechcu já.

PADĚRA: Jožko, počkaj...

HORKÝ: Dokáť ti bude Žožinák milejší než já, dotáť sa ke mně
nehlas.

ANDRÝS: Eště že vás nic nerozkmotří.

HORKÝ: My si svoje pola obděláme a trachtórem obděláme.

PADĚRA: Nevím, jakým. Myslíte si, že vám ho Žožinák poččá?

HORKÝ: Co by nám ho poččával? My si ho kúpíme. Šak nás je
dosť. A ty si létaj s vyplazeným jazykem za tú tvoju hajtrú.

PADĚRA: Za jakú hajtrú? Takého koňa tvoja maštal eště ne-
viděla.

HORKÝ: Aní na něho nejsu zvědavý.

PADĚRA: Protože si žebrota! Šeci ste žebrota. Tak.

HORKÝ: A co ty si? O kolik máš věc než já? A děláš ze sebe
velikého sedláka. Tlačíš sa mezi Žožináky a on s tvojeť sta-
rěj dře kožu.

ANDRÝS: Včilkej si eště povyčítajte vlastní matky.

PADĚRA: Nemňajte sa do nás.

ANDRÝS: Bodaj, já nejsu sedlák. Já su výměnkář a ten mosí
držať hubu? To už včil také není. Není.

PADĚRA: Rúženo! Honem utěkaj pro matku, že u nich nemá co
dělat. Nech hned dojde dom.

RÚŽENA: Proč?

PADĚRA: Neptaj sa a utěkaj!

HORKÝ: Nikde nechodť. Já ju pošlu sám.

PADĚRA: A nech nám tvoja vrátí hned ty hrabě, co si ~~odpověděl~~ vypošcala, a ty vidle také, aj s fílicú.

HORKÝ (položí na stůl peníze): Tady máš za ty ~~stampie~~ a ~~zase~~ si kvít, abys nebýl škodný. (Odejde)

7. výstup

PADĚRA, RŮŽENA, ANDRÝS, pak MAŘENA.

PADĚRA: Já že mám hajtru!

RŮŽENA: Zas budeme mět ostudu.

PADĚRA: Co řveš?

RŮŽENA: Štěpán si o nás bude myslet bůhvico.

PADĚRA: Jaký Štěpán?

ANDRÝS: Na mú milú dušu, šecker sa to zjančilo.

RŮŽENA: Budeme mět po dědině enom haňbu.

PADĚRA: Može ně eště nekdo dojít s nečím takým do baráku. Tatarem po ušiskách dostane. Urýpanec ledajaký. A neřvi ně tu.

ANDRÝS: Nalej si kafé a bude ti hneč lepší. To pomože. Já už mám z teho také hlavu jak štvrt.

MAŘENA (přichází od sousedů): Myslím ste sa aj pohádali.

PADĚRA: Kde máš ty hrabě? A vidle?

MAŘENA: Přeca nebudu taká nehaňba a . . .

PADĚRA: Žádná nehaňba, hrabě s vidlama narukují, to si piš.

MAŘENA: Možem za to my roby, co si chlapi podělají?

PADĚRA: Dybys věděla, jak tu o nás mluvíl.

MAŘENA: Mně nikdo nic neudělál, na nikoho sa hněvat nebudu.

PADĚRA: Dojdu si pro ně sám. (Odejde)

MAŘENA: Co to enom do toho chlapa vjelo? Ten je nedobrý.

ANDRÝS: Vybrala sis šeflína, máš ho. Dyž sem ho jednýma dve-

řama vyhnál, druhýma's pro něho utěkala. Povídám, nalej si
káfé a neškleb.

MAŘENA: Chraň řa Pámbu vzít si pažřivca z dědiny.

RŮŽENA (*začne ještě víc*)

MAŘENA: Nohy bych mu přerazila.

RŮŽENA: Mami!

MAŘENA: Přestaň a marš umývat náčení.

RŮŽENA: Mamičko, já vám to mosím říct.

MAŘENA: Nic ně nepovídej, vođu nalét a umývat, lebo nebu-
deme do rána hotoví.

8. výstup

KRÁPČENA, ANDRÝS, MAŘENA a RŮŽENA.

KRÁPČENA (*vejde*): Mařeno! Počkaj. Mosím si vydechnút. Fúj,
až ně špatně uderylo.

ANDRÝS: Snáť řa starý vyhnál z domu. Lebo sa vám přčí koza?

KRÁPČENA: Toto máte doma zloducha. Nemáš kúsek kvasnic?
Mosím starému honem něco upéct.

MAŘENA: A co taký kvalť?

KRÁPČENA: Jede ohledněvá toho družstva. Šecí sa zbláznili.
Chlapi sú samá schůza.

ANDRÝS: A že toho tvojého na to akorát vybrali. Šak pěkný
nění, persónu také nemá.

KRÁPČENA: Dajte ně svatý pokoj, dobroděju jeden.

ANDRÝS: Enom aby sa ti vrátil.

KRÁPČENA: Vracat sa nemosí, enom nech peníze posílá. Ale
co žvachlu. A eště něco ti mosím říct a k vůli tomu tam také
ten můj jede. Prádelňa bude.

MAŘENA: Jaká prádelňa?

KRÁPČENA: Tož, družstevní. Chlapé budu mít trachtór a my
prádelňu.

MAŘENA: Nevím, kerá roba bude před očima ukazovat vlastní
špinu.

KRÁPČENA: No, já sem to také říkala.

MAŘENA: Přeca nepoletím ze špinavýma švestkama přes celú
dědinu.

KRÁPČENA: Pravda. Pravda. Prý ale tá mašina stejně trhá
prádlo a knoflíky tomu pourázá.

ANDRÝS: Počúvaj, kdo ti to nabalamutíl?

KRÁPČENA: Baby to povídaly.

ANDRÝS: Žožniňáčka také?

KRÁPČENA: Tož, také.

ANDRÝS: Jak to řekla Andula, tož to je, jak dyž to panáček
s kazatelně zhodí.

MAŘENA: Co sa do nás mňatete? Ste nedobry akorát, jak ten
náš Ondřej. Nic si nemáte co vyčítat.

ANDRÝS: Enom počkej, až budeš stonat, že máš dření. Až do-
jdeš, abych ti dávál puškvorcové obklady.

RŮŽENA: Já bych zas v téj prádelni prala. Nech to utrhá knoflí-
ky, šak sa přišíjúj.

MAŘENA: Protože si ničemná, jak ty panice ve městě.

KRÁPČENA: Nenadávej jí, Mařo. Bud' ráda, že máš takú šikov-
nú céru. A jak ti u muziky totkaj chlapce provád'ala. S ta-
kým pěkným sa vykrúcala. Ani ho neznám. Eště sem ho
u nás neviděla.

MAŘENA: S jakým? A jak to, žes ně nic neřekla?

ANDRÝS: Mosíš šecko vědět?

MAŘENA: Kata né. Snát su její matka.

KRÁPČENA: Mlad'učký, fešák.

ANDRÝS: Zasěj ste tam byly posedané dokola? Staré baby k mu-
zice nemajú púšcat. Kdejaky pár ste zas pomlúvily, co?

KRÁPČENA: A starým sa nechce tančiť? Dybyste mohli, také byste si radi skočili.

ANDRÝS: Aha, tak rovnýma nohama na lúžko.

MAŘENA: Tož, s kerým byla?

RŮŽENA: Ale s žádným. Doví, co ste viděli. Já sa vás také na nic, tetko, nevyptávám.

MAŘENA: Aby ta ani nenapadlo dovést ně nejakého chlapa do baráku. Tata by ti pověděl. Eště si na také věci moc mladá.

ANDRÝS: Horšího, jak máš ty, si vybrat nemožc.

RŮŽENA (*pláče*)

ANDRÝS: Šecko mosíš vyslepičit? Došlas pro kvasnice, né?

KRÁPČENA: Snát sem řekla, co sem neměla? Tož jak s tú prádeliú?

MAŘENA: Nijak, já tam prat nebudu.

KRÁPČENA: Než bych měla dojít ze špinú do haňby, tož tam rači také nepujdu. Pođivaj sa, jaký sem dostala kúpit štof.

(*Ukazuje látku*)

MAŘENA: Pěkný, tabulkový. Na fěrtúšky.

ANDRÝS: Krápek sa tych buchet nedočká.

KRÁPČENA: U našich susedú sa dneskaj zas hádali. Martin jí vynadál špin. Šak já sa nedivím. Ani mu pořádně neopere. Košule mu dáva nevypiglované, ani mu nenavaří . . . Myslím ju aj zlískál.

MAŘENA: Nepovidaj.

KRÁPČENA: Aha, moc sa vadili. Jejich děcka ně to vyslepičily. Já sem sa ich na to nevyptávala, šak ně znáš.

ANDRÝS: Bodaj. Děcka samy od sebe ti to řekly.

KRÁPČENA: Su tjá nejaká klebetnica?

ANDRÝS: Nadarmo ti neříkajú obecní rádio.

KRÁPČENA: Jak to tak možete říct? Mařeno!

MAŘENA: Tož, sem tam neco povykládáš Ale kdo by to neřekl?

ANDRÝS: Obě vás svázat do jednoho měcha. A prádelňu vám nedál.

MAŘENA: Kdo sa také za ňu žene. Nech si ju nechajú.

KRÁPČENA: Pravda, my sa bez ní mineme. Takú písničku nám zpíváte moc dlúho.

ANDRÝS: A budu ti ju zpívat tak dlúho, až dostaneš rc A tobě, Krápceno, řeknu toli. Rozum, jak Žožiňáčka nen ale zpomeň si, jak ste vypadali kdysi. Mělas kdy novú ku? He? Měl tvůj starý kdy nové gatě? Neměl, a chodily v létě nahaté a v zimě v jedných botách. A „Podívej sa, jaký mám štof.“ (*Napodobuje Krápcenu*)

KRÁPČENA: To je pravda.

ANDRÝS: No vidíš, a ty řekneš, že tú prádelňu nepotřebu A jak to, že tvůj dnes vydělává a kdysi mosél dřít Žož kovi za pytel erteplí. Za staré gatě dřel celé žňa.

KRÁPČENA: A do škoie neměly děcka co na sebe. Já to Andrýsu, ale je to kolikrát těžké.

ANDRÝS: Nic není těžké. Vem kvasnice a di. A starému ře nech dobře pochodí. A až ťa zas neco takého napadne, ke mně a neposlúchaj Žožiňáčku.

KRÁPČENA: Tož Pámbu zaplať. (*Odejde*)

RŮŽENA: Vy byste mohli byt ministrem.

ANDRÝS: Pro pořádání bab. A tobě také nejak otrnúlo.

MAŘENA: Kdy vy také budete lepší.

ANDRÝS: Až sa polepšíte vy. Dokát budú Mařeny a Krápc hlúpe, dotát budu nedobry.

9. výstup

PADĚRA, MAŘENA, RŮŽENA a ANDRÝS.

PADĚRA (*stavi hrábě a vidle na dvůr*): Tak, a už od nik nic nechcu a nikomu nic nepoščám.

MAŘENA: Co říkali?

PADĚRA: Co by měli říkat? Vzáł sem šecker a basta.

MAŘENA: Ale dobře's neudělál, Ondro.

PADĚRA: Včil konečně pojím. Já nevím, co sú to za ludé. Napřed dávajú pola ze zbyťáka a potom ich chcú nazpátky.

ANDRÝS: Dyť ti nikdo nic nebere.

PADĚRA: Mně nebude nikdo učít. Tak začali v Rusku s kolchó-zama a dneskaž tam nemajú ludé kúska pola. Nevykládajte nic. U nich je to přeca ináčí! To je hrubá zem, ale u nás? Také luntý?

ANDRÝS: Kúsek ke kúsku a ...

PADĚRA: ... a je kolchóz, co? My sme přeca dál. Naši ludé sú chytřejší.

ANDRÝS: A ty to vedeš. Já vím dobře, v čem sú naši chytřejší. V tom, jak lepší jeden druhého podfúknút. To by náš Paděra vědl. A neudav sa pro samú chytrost.

PADĚRA: Co furt rýpate! Šak eště ně nekdo řekne, že sa bude parcelovat, lebo neco rozdělovat. Mařo, kolí nám chybí do kontingenta čodat?

MAŘENA: Dva metráky žita. Aj kerési vajco. A moc mléka.

PADĚRA: Mosíme to nekde zehnat, aby nás nepotahovali. Růženo, Žožináků Jura má dojet. Už je prý hotový na vysokéj škole.

RŮŽENA: A co?

ANDRÝS: Vybírá ti ženicha na ježišmarja uteč.¹⁾

PADĚRA: Já jí ho snát' nenutím, ale starý by býł rád. Rozmysli si to.

RŮŽENA: Já už galána mám.

MAŘENA: Jak to, že o něm nevím?

PADĚRA: A odkáť je, mají grunt?

RŮŽENA: Nemajú, on je sám.

MAŘENA: A co dělá?

¹⁾ Rčení.

- RŮŽENA: Je na státním. Za Hájem. Ve výkrmní.
- PADĚRA: Chlapa od prasat si chce vzít, Mařeno!
- MAŘENA: Nech si dělá, jak rozumí. Dyž sa chce do smrti dřít.
- PADĚRA: Máš rozum?
- ANDRÝS: Měls ho ty, dyž sis brál našu Mařu? No vidíš, nadává ti pěkně.
- MAŘENA: Já tomu vůbec nerozumím. Družstvo, hrabě, vidle, prádelňa, prasata...
- PADĚRA: Eště by sa mělo koňovi pohodit.
- RŮŽENA: Já mu dám. (Odejde)
- MAŘENA: Teréza si včil bude myslet. Dostanú trachtór. Pojede si jak panička.
- PADĚRA: Oni si myslíja, že ím ho Žožinák enom tak dá?
- ANDRÝS: Šak je to v zákoně.
- PADĚRA: No vidíte. Napřed říkáte, že sa nikomu nic nebere, a včil mluvíte o zákoně.
- ANDRÝS: S tebu je těžká řeč. Já ti enom říkám, že Žožinák je chytřejší než ty.
- PADĚRA: Šak on nám aj trachtór poščá.
- MAŘENA: A nač potom máme koňa?
- PADĚRA: Sakra, nadělá ti stroj hnoja? Nenadělá!
- MAŘENA: Tož budem držat o jednu krávu věc. Ten kůň je stejně furt maródný. Dybys aspoň kúpil iného.
- PADĚRA: Furt pape a furt pape.

10. výstup

ŽOŽINÁK, PADĚRA, ANDRÝS, MAŘENA, pak RŮŽENA.

ŽOŽINÁK (vchází): Přeca byste sa nehádali.

PADĚRA: Vitam vás. Ale, furt nechce rozumět, že koňa je zapotřebi věc, než trachtóra.

ŽOŽIŇÁK: No, jak sa to vezne. Záleží na tom, jaká je zem a kde je položená. Já teda potrebujú jak koně, tak aj stroje. Ale proč sem došel? Družstvo sa hýbe.

PADĚRA: Šak už sem ich hnál.

ŽOŽIŇÁK: Proč? Družstvo není špatná věc.

PADĚRA: Jak to?

ŽOŽIŇÁK: No, podívej sa, Ondřeju. Za staréj republiky byly také družstva. A po revoluci také. Proč bysme měli byt věř bez něho?

RŮŽENA (vejde)

ŽOŽIŇÁK: Vitaj, Růžo. Já sa na to dívám prakticky. Proč toho nevyužit, no né? Jakési ty zkušenosti mám, dyť sem byl kolikrát předsedú a aj starostú, šak víte.

PADĚRA: Vy chcete opravdu do toho ít?

ŽOŽIŇÁK: Proti pokroku sa přece nebudeš stavjat.

MAŘETNA: Že sa vám do toho mňatu, prý možú posbírat všechny nevyužitě stroje?

PADĚRA: Už sem ti kolikrát říkal, že ím ich nikdo nedá, robo hlúpá.

ŽOŽIŇÁK: Díváš sa na to špatně, Ondřeju. Dyž neco investurju, tož sa ně to mosí vrátit.

PADĚRA: Vy ím ten trachtór dáte?

ŽOŽIŇÁK: Né, prodám. Mechanisační zákon to předpisuje.

PADĚRA: Věřil sa v tom opravdu nevyznám.

ŽOŽIŇÁK: No, na to dojdeš. A co sem to eště chtěl, ja. Jak to máš s dodávkú?

PADĚRA: Dva metráky žita ně chybija. Dyž to nedám, nedostanu na podzim seménko.

ŽOŽIŇÁK: Na mú dušu špatné, ale víš co, mně cosi zbylo. Dojdi si ke mně pro to a pomozu ti. Dyť sa spravíme, né?

PADĚRA: Tož vám zatým děkuju.

ŽOŽIŇÁK: Není zač a co sem to chtěl eště. Aha, co budete zítra dělat?

PADĚRA: Eště máme na Horním konci trochu sena, tož to chceme it posušit.

ŽOŽIŇÁK: Šak ten kúsek lehko sám poděláš, né? Mařena s Růženú možú dojt k nám. Ideme také sušit. Tož sbohem za tým. (*Odejde*)

11. výstup

PŘEDEŠLÍ bez Žožináka a hlas z amplionu.

ANDRÝS: Sa ně zdá, Ondro, žes s tým družstvem moc nepochodil. A že byl Žožinák chytřejší.

MAŘENA: Trachtór dá družstvu a tam ťa neveznú.

ANDRÝS: Jaksi ti ty tvoje počty nevyšly. S Jožú Horkovým sas nepohodl, Franta Korvas, co si bude brat tú Terézinu, ťa také nemá rád a je předsedú toho družstva. Eště třebaš budeš rád, dyž vám dojde pomoct ten od prasat.

MAŘENA: A nás nažene cizimu, dyž svoje nemáme podělané.

PADĚRA: Neidete tam po první. On nám zasěj pomože s tým žitem.

MAŘENA: Šak žito sežhrál kůň. Mohli sme mět pokoj s odevzdávkú.

PADĚRA: Kůň dře, mosí jest.

MAŘENA: A my možem aj skapat, enom dyž kůň bude mět dost.

PADĚRA: Už to věckrát nebudu opakovat, po nikom nic nechcu.

OBECNÍ ROZHLAS: Občané se upozorňují, že sa za hodinu bude prodávat tráva z obecních pozemků. Kdo má zájem, nechť se dostaví ihned do kanceláře NV.

PADĚRA: Myslim sem si nekde nechál, ba né. Pro partyzánky si mosím skočit. (*Odběhne*)

ANDRÝS: Ondřeju, kde utěkáš? Na prodaj trávy? Dyť říkáš, že od nikoho nic nepotřebuješ? To sú ludé, to sú ludé. Reč sa mlúví a voda nech teče.

12. výstup

ŠTĚPÁN, FRANTA, MILENA a předešlí.

ŠTĚPÁN (*na dvoře. Pokoušel se vejít, ale rozhlas mu nedal. Pak vyběhl Paděra. Štěpán se schoval. Chce vejít po třetí*)

FRANTA (*křičí na Paděru*): Paděro, tož co, mám ťa zapsat?

PADĚRA (*z dálky*): Rozum sem eště neztratíl!

FRANCEK: Aspoň košulu si skovaj. (*Zastaví vstupujícího Štěpána*) Kde sa dereš, jak cigán do kostela? A kdes nechál šlajfku?

ŠTĚPÁN: Kruci, já se tam dneska nedostanu.

FRANTA: Kdy nám dojdeš obhlédnút toho kanca?

ŠTĚPÁN: Jo hochu, to bych taky rád věděl. Mládí chce svý, kanc nec musí počkat.

FRANTA: Nachystál sis řeč? Daj si ode mně poradit, na roby musíš zostra.

MILENA (*přes plot*): Francku, kady sa túláš?

FRANTA: Už idu, už idu, Milenko. (*Odejde*)

ŠTĚPÁN: Tak, tak, na ženský musíš zostra. (*Vejde*)

ŠTĚPÁN: Já sem.

ANDRÝS: Kdo?

ŠTĚPÁN: Štěpán.

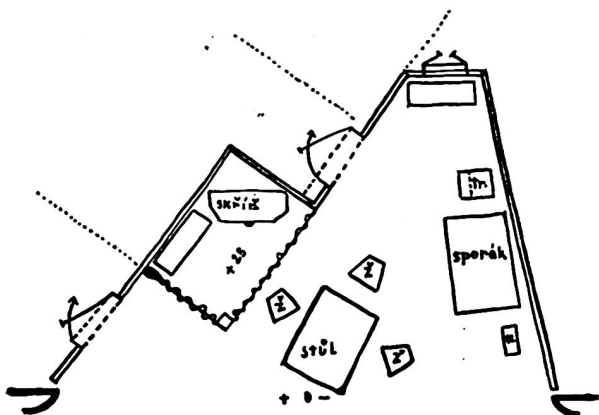
ANDRÝS: Od prasat. Rúžo!

RŮŽENA: Štěpáne!

ANDRÝS: Mařeno! Mléko!

MAŘENA: Mně už je to jedno. Nech to šeccko čert zebere.

O p o n a

DRUHÝ OBRAZ

U Žožináka.

ŽOŽIŇÁK a ANDULA.

ŽOŽIŇÁK (*čte noviny*): „Přesto, že se v žňovém plánu počítá s prací dvou samovazačů, které vlastní vesniční boháči, nebylo dosud využití těchto strojů zajištěno, protože je jejich majitelé odmítají zapůjčit.“ — Zítřa si dojde chlap pro ten špek. Ale ten vysoký mu nedávaj. — „V takovém případě má právo a povinnost MNV stroje zmobilisovat k pomoci drobným a středním rolníkům, podle zákona č. 55 z r. 47.“ — Co tomu říkáš, Andulo?

ANDULA: Tento rok nepoděláme žňa.

ŽOŽIŇÁK: To bych sa na to podíval. Já, Žožinák, a ostat pozadu? Kdo sa mně vyrovná? (*Volá na dvůr*) Matúšu! Daj koňom melasu! A nech ti Anica pomůže vyházat hnůj. A za-

vři vrata! Nech drúbež neuteče ven. Zas posedáváš? Abych
ta nezvihl!

ANDULA: Dneskaj mají dojít skasírovat jeden samovaz a trach-
tór na žna. Nevím, čím potom my poděláme.

ŽOŽIŇÁK: Dybys byla chytrá jak já, dávno bys šecker věděla.
Žožináky nikdo z gruntu nevyhnál.

ANDULA: Enom aby ti jednu rozum nechyběl. Dáš sa do druž-
stva?

ŽOŽIŇÁK: Hlúpá, víš dobře, že ně nechcu.

ANDULA: Hergot, tož jak to uděláš?

ŽOŽIŇÁK: Neřvi na mňa! Súseckú výpomocú.

ANDULA: Jak?

ŽOŽIŇÁK: Máš čist noviny. Súseckú výpomocú šecker poděláme.
Kde skovalas ten špek?

ANDULA: Na hůru, jak's poručíl.

ŽOŽIŇÁK: Až odejdú tí slavní družstevníci, tož ho zas doneseš
sem. Pod svíčků najvěc tma. Sú v téj almaře staré háby,
jak sem nakázál?

ANDULA: Už sem ti neudělala nekdy neco po vůli?

ŽOŽIŇÁK: Tož nezapomeň. Ty šrůtky tam dojdú, až vypakuju
Frantu s tú drúbežú, co ho obskakuje. A ně, abys to poplan-
tala!

ANDULA: Nekřič na mě.

ŽOŽIŇÁK: Mosím, aby to nedopadlo jak s tú prádelňú.

ANDULA: Co řa čert bere s prádelňú?

ŽOŽIŇÁK: Máš v hlavě šutr? Nezpomináš si, jak's radila robám,
aby ju nechťely?

ANDULA: Dyť tys býl furt proti tomu družstvu, tož sem si
myslela...

ŽOŽIŇÁK: Myslela, myslela. Doma možu říct, co chcu, ale ven-
ku...

ANDULA: Já vím, venku mosíš byt u každého pěkný.

ŽOŽIŇÁK: Dyť to tak mosí byt. Dybys měla v hlavě trochu fi-
lipa, tož na to dojdeš.

ANDULA: U Žožináků byli dycky moc chytří a u nás moc hlupí.
(*Žožinák vytahuje z almary gruntovnici*) Gruntovnicu¹⁾ na mě netáhaj, to už sem čula!

ŽOŽIŇÁK: Furt a furt ti to budu připomínat, kolí sis donésla.
Až dostaneš rozum.

ANDULA: Leda bys ně ho trochu počál.

2. výstup

JURA a předešli. Pak RŮŽENA.

JURA (*elegantně oblečený*): Dobrý deň! Mamičko!

ŽOŽIŇÁK: Vitaj, Juříčku! Tys dojel? Chlapče, chlapče, podívaj sa Andulo, jak špatně vypadá.

ANDULA: Snát si aj menší. A jakú máš pěknú košulu, pásečkóvú. Podívaj sa, tato, co sem sa jí pro tebe nasháňala. Ale chudý²⁾ si jak psisko.

ŽOŽIŇÁK: Co sa divíš? Jaký kost ti dneskaj v tych putykách možú dat?

JURA: Tož, nekde sa jí dobře, ale takú smetanóvú máčku, jak umíš ty, mi nikde nemožú udělat.³⁾

ŽOŽIŇÁK: Dyť nemajú ten matriál, gjak kdysi.

JURA: Neco sem ti dovězl. (*Ukazuje šátek*) Nevím, esli sa ti bude líbit.

ANDULA: Chlapče můj, takovéj škody. Dyť to moselo stát hromadu peněz.

ŽOŽIŇÁK: A mně nic?

JURA: Tobě fajnové cigára.

ŽOŽIŇÁK: Ukaž. (*Prohlíží kasetu s doutníky*) To sem si mohl myslet. Vedle tabáku to ani neležalo.

ANDULA: A žes nám ani nedál vědět?

ŽOŽIŇÁK: Taký kus ze štaciónu ideš. Dybys napsál, poslal bych ti Matúša s bričku naproti. Ukaž ty kufry. Andulo, odnes mu ich navrch. (*Andula odchází s kufry*)

¹⁾ pozemková kniha; ²⁾ hubený; ³⁾ mluví částečně spisovně, částečně dialektem.

JURA: To je strašné vedro. A těch lidí, co teď jezdí. Nedošla mně pošta?

ŽOŽIŇÁK: Richtík, málem bych zapomněl. Nosím ten dopis jakú dobu u sebe. Už sem ti ho chtěl poslat. (*Odevzdává mu dopis*) Máš doštudované, co? Včil sa ti bude ináč žit. Dochtór J.ří Žožinák. Nechám ti udělat emajlovanú tabulku, jak to mají páni v Hradišti, a přiděláme ju na vrata. Tam sa bude aspoň nejlepší vyjímat.

JURA: Žádnú tabulku nevyvěšuj, rači ně řekni, co je nového.

ŽOŽIŇÁK: U nás? Co by u nás mohlo byt nového. Zapadlá dřura a po ludoch peněrek.

ANDULA (*vejde, bere Jurovu aktovku*)

JURA: Tu aktovku mi, matko, neuklízej. Mám v ní ty paragrafy. (*Směje se*)

ŽOŽIŇÁK: Co sa lekáš? S tým on včil bude dělat.

ANDULA: Já su tak ráda, že řa tu mám.

JURA: Snad bys neplakala. A já, šedivých přibylo. (*Hladí ji po vlasech*)

ANDULA: Protože sem si tu připadala taká opuštěná. Jak kůl. Dycky sem si myslela, že ti tam ubližuju.

ŽOŽIŇÁK: Tys byla dycky zbytečně měkká. Přestaň. No a co ináč. Co robky? Vyvád'áls? Esli sas dál po mně, tož byla istě: holaj duša, peklo horí.

ANDULA: Že sa nehaňbiš.

ŽOŽIŇÁK: Za co? Že sem býl dycky šikovný a silný? A co peníze? Stačily ti?

JURA: Stačily. Bože, děláte se mnú jak s malým klukem.

ANDULA: Já řa vidím furt v peřince.

ŽOŽIŇÁK: A zatým je to chlap na ženění. Viš, že sa Milena vdala?

ANDULA: Vzala si Frantu Korvasa. Ale to nebyla žádná láska. Tací mladí ste byli.

ŽOŽIŇÁK: Ale měl bych pro tebe šikovnú. Za chvílu dojde. Né,

že bych ti ju nutíl, šak sa podíváš. Potřebujeme od nich sem tam pomoct. A aj dyby sa ti nehodila, šak víš.

ANDULA: Přestaneš! Na také věci ho navádíš?

ŽOŽIŇÁK: Šecko má svůj smysl. A až ich nebudem potřebovat, možú sa rozejít. Di si navrch odpočinút. Trochu sa natahni.

ANDULA: Nečekali sme ťa. No ja, ale co ti včil na honem uvařit?

ŽOŽIŇÁK: Rozbij mu vajca.

JURA: Já hlad nemám. (*Odejde vedle do pokoje*)

ŽOŽIŇÁK: Včilkej sa teprú nemosíme bát, má palagrafy v maľičku. Má hlavu po mně.

ANDULA: Po kom iném by ju měl?

ŽOŽIŇÁK: Chceš říct, že né?

ANDULA: Nic nechcu říct. Já už vůbec nic neříkám.

ŽOŽIŇÁK: Dyby neco chtěl, obsluž ho. (*U dveří se střetává s Růženou*) Á, poč dál. Mám tu pro tebe veliké překvapení. Zavolaj ho. (*Andule*)

RŮŽENA: Naši sú na dvoře, čekajú, kde dnes pujdeme.
(*Žožinák odchází na dvůr*)

3. výstup

JURA a RŮŽENA.

JURA (*nepozorován Růženou vchází. Překvapí ji*): Podaj mi aspoň ruku. Enom sa nestyď.

RŮŽENA: Já sem čekala na překvapení.

JURA: Růženka. Vypadáš docela pěkně. Kdo by to do tebe řekl. Ukaž se? (*Prohlíží si ji*)

RŮŽENA: Daj tú ruku pryč, než ti dám lepanec.

JURA: Mně?

RŮŽENA: Esli sis na také hlazění zvykl, tož to na mně nezkúšaj, lebo ti ruka uletí.

JURA: To bys musela stát za to. Já už sem viděl jiný.

RŮŽENA: Tá Milena byla ale hlúpá, že ti naletěla. Kde dala rozum?

JURA: Ona ho asi moc neměla, když si vzala Frantu Korvasa.

RŮŽENA (*dá mu facku*)

4. výstup

ŽOŽIŇÁK, MAŘENA, ANDULA a předešlí.

ŽOŽIŇÁK (*vchází ze dvora s Paděrkou a s Andulou; nic neviděl*): Moc šikovný. A na ženění.

MAŘENA: Ten by si nedál poručit.

ŽOŽIŇÁK: Co budu chtět, to udělá.

RŮŽENA: Nejsu na něho zvědavá. Na vánoce ně v kostele ani nepozdravil.

MAŘENA: Co ho prodáváte, dyž je tak šikovný?

ŽOŽIŇÁK: Já enom... dyž by ju chtěl, nebýl bych proti tomu.

MAŘENA: Naša Růža už má.

ANDULA: Ale podívaj sa, šikovného?

ŽOŽIŇÁK: No nevím, esli je šikovnější než náš. Jura má škole. Dochtór. Kolí tisíc nás to stálo. Co?

RŮŽENA: Tož si ho mosíte aj draho prodát, pantáto. Ten neroste pro žebrotu.

ŽOŽIŇÁK (*chce poplácat Růžu po zadku, Růžena ucouvne*): No, dyť sem ťa chtěl enom trochu popléskat.

MAŘENA: Panimámo, dajte si na něho pozór, nech sa vám nezatúlá. Tož, kde dnes pujdeme?

ŽOŽIŇÁK: Andula ide s vama. Obratťe to a potom dookopávajte tú řepu. A esli vám zbyde čas, tož dite na ty erteple.

RŮŽENA: Mami, já vás doženu. (*Ženské odcházejí*)

ŽOŽIŇÁK: Já vás tu nechám.

RŮŽENA: Enom tu ostaňte.

ŽOŽIŇÁK: Také sem byl mladý. Jak ti říkám, Růženko, ber, takých nebude. (*Odejde*)

5. výstup

JURA a RŮŽENA.

JURA (*za ním*): Já vím, dyby nebylo tebe a šrotu, tak by prasata pokapaly.

RŮŽENA: Tak sa máte rádi?

JURA: Tu facku si mi neměla dávat. Já sem to tak přece nemyslel.

RŮŽENA: A ještě toto sem ti chtěla říct. Nech ťa ani nenapadne za mnú chodit. Štěpán by ťa zviksoval.

JURA: Ty máš kluka? A co když...?

RŮŽENA: Enom zkus oprusovat.

JURA: No prosím, třeba hned. Sme tu sami. (*Pokouší se ji obejmout*)

RŮŽENA: Di ode mně, lebo ti naběhne aj tá druhá škraň. Přestaň!

JURA: Víš, co mi můžeš? A ten tvůj taky. Jak že se menuje?

6. výstup

ŠTĚPÁN, FRANTA a předešlí.

ŠTĚPÁN (*vejde s Frantou*): Štěpán.

RŮŽENA: Ježíšmarja, Štěpáne, moc ho nebij.

JURA: Co blbnete?

ŠTĚPÁN: Slyšels, Franto?

FRANTA: Nech ho být, na něho sa mosí mírno.

ŠTĚPÁN: Koukám, jak je rozpálenej. Tak co s tebou? (*Počítá*)

knoflíky na vestě) Mám, nemám, mám, nemám . . . a už bych koukal, kde nechal tesař díru.

FRANTA: Tož doštudováls? Doštudováls?

JURA: Ano. A co jako . . . (*Loudá se pomalu ke dveřím*)

ŠTĚPÁN: Zavolej starýho!

JURA (*vyběhne*)

RŮŽENA: Štěpáne, já už letím. Večer, jak dycky. A tatovi sa moc neukazuj na očách. (*Odbíhá*)

7. výstup

Předešli bez Růženy.

JURA (*na dvoře*): Fotr! Máš tu někoho! Pojď honem!

ŠTĚPÁN: Tak to je ten slavnej synátor. Koukal jako myš z komisárku. Eště měl jednou říct, co blbnete, tak ho táta na tom dvoře nepoznal.

FRANTA: Od tebe, dyž ju chytne, to je, jak dyž vojenský kůň kopne. Býl vyplašený, jak jalůvka.

ŠTĚPÁN: Vypadá, jako kdyby neuměl do pěti napočítat.

FRANTA: Neboj sa, ten ví, od čeho můchy kapú.

ŠTĚPÁN: Takovejch už sem srovnal.

FRANTA: A kde ich dáváš? To už ich mosí byt kopec.

ŠTĚPÁN: Cemr by tě bolet, dybys je měl všecky házet jednou rukou přes plot.

FRANTA: Dobře, dobře, ale pochlap sa, jaks včérá dopadl u Pađerů?

ŠTĚPÁN: Člověče, takhle. Jen sem vstoupil, postavili na kafe. Zejtra se můžu ženít.

FRANTA: Daj si pozór. Ženskú neuhlédáš. A potom, Jura je šikovný a dochtór. (

8. výstup

PADĚRA a předešlí.

JURA (*za scénou*): Vitam vás, Paděro? Poďte na ty komunisty než vás všecky znárodněj'.

ŠTĚPÁN: **T**o mě teda podrž! (*Vytrhne Frantovi bič z ruky, běží ke dveřím, napřáhne se... vstoupí Paděra*)

JURA: Vidí te ho, rabijáka? A s tím chodí vaše Růžena. (*Uteče nahoru*)

PADĚRA: **N**a kohos to mířil, co? Ty soprošu!

FRANTA: **N**a tebe né.

PADĚRA: **M**ě chtěls šlahnúť tatarem? Ty přivandrovalče jakýsi? Jak ťa s tú našú uvidím, celý dcm nedoležeš, to si piš.
(*Chytí Ťo za klopy kabátu, Štěpán mu pevně stiskne ruku, takže se nemůže hnout*)

FRANTA: **C**htěls něco, Paděro?

PADĚRA (*vytrhne se*): Od tebe nic. (*Odejde*)

FRANTA: **Ř**íkáš, že sa zitra možeš ženit? (*Směje se*)

ŠTĚPÁN: **T**o je něco pro tebe.

FRANTA: **D**yž chceš šecko dělat hr, hr, tož to máš.

ŠTĚPÁN: **A** co Růžena?

FRANTA: **N**o, z téj galandy moc nebude.

9. výstup

ŽOŽIŇÁK, ŠTĚPÁN a FRANTA.

ŽOŽIŇÁK (*vchází*): Kdo ně hledá? Co ste ně donéslí, mládenci z pece ok nívěj.

ŠTĚPÁN: **S**píš si něco odnese me.

ŽOŽIŇÁK: **K**ontingent mám přeca v pořádku.

FRANTA: **O** ten sa nám nejedná.

ŽOŽIŇÁK: A kerý vy ste?

FRANTA: Z výkrmny. Jedeme si pro toho kanca.

ŽOŽIŇÁK: Pro kerého?

FRANTA: Přeca sme tu měli kanca, co patřil chovatelskému družstvu. Včíl, dyš sa to šecker zjednocuje, tož patří Jednotnému družstvu. Ně?

ŽOŽIŇÁK: Já, toho kanca. Máte to říct hned. U mně teda místa nezabírá a žere také dobře. Dybyste mermomocí chtěli, abych ho u nás nechál...

FRANTA: Odvezeme ho a totkaj Štěpán sa na něho podívá.

ŽOŽIŇÁK: Potom ho můžete zas dovézt. Jak říkám, místa nezabírá a žrat má také dost.

FRANTA: My si ho odvezeme rovnú do našeho chléva.

ŽOŽIŇÁK: Tož si pro něho děte. Matuš vám pomože.

FRANTA: Tak za půl hodiny nás tu máte znova, ohledněv tech strojů. Enom co sa chlapi vrátíja s pola. *(Odcházejí)*

10. výstup

ŽOŽIŇÁK a JURA.

ŽOŽIŇÁK (*Jurovi*): Banda zlodějská. Rozeberú ně celého, ale šak eště nepadla. Čúls?

JURA: Enom je nech.

ŽOŽIŇÁK: A ten Franta, co? Moc veliká nóblesa je z nich. Kdysi sa to doma rvalo o misu suchých erteplí, a dnes? Předseda družstva. A starý Křápek? Toho bys měl vidět. Dělá im jednatela a v kostele sedí v první lavici. Jak barón. Samí jednací sa zešli. Tí, co indová neměli halěra, sú u nás u ko-ryta.

Tobě je to k smíchu? To tak dlúho nemože trvat, Juříčku. Řekni, že né. Si študovaný. Šeckému včíl rozumíš. Já to mosím od tebe čut, že to tak neostane. Že tací Křápci a Horcí zas ke mně dolezú, abych im dál erteple. Řekni!

JURA (*vyhýbavě*): Kúpili ste si nové rádio?

ŽOŽIŇÁK: Bójim sa o to šeko tady. Aby to nedostala tá žeb-rota. Dybych věděl, že sa to neobráti, šeko bych to zapálil. Celú dědinu bych zapálil.

JURA: To by sis pomohl. Zavřeli by nás šecky. To nemůžu po-třebovat.

ŽOŽIŇÁK: Tak ně to nekdy popadne, že bych od toho utékl. Dyž nemožu ludom poručat, nic po mně není. Já mosím, mo-sím, mosím, ináč to pozabíjám. Zlostú bych sa zalal a ty sa směješ!

11. výstup

PADĚRA a předešlí.

PADĚRA (*opatrně vchází*): To je dost, že už odešli. Už su tu po druhěj. Idu sa vás optat, jak to bude s tyma žňama. Už neco víte? Mně sa věil kdekdo vyhne, že s vama jaksi dělám do holportu.

ŽOŽIŇÁK: Vím enom to, že si dojdú pro samovaz aj pro trach-tór. Prý aby zaistili sečení pro ostatní a mlatičku si myslím také veznú. Jaká teda domluva.

PADĚRA: Tož pomůžete nám ze žňama?

ŽOŽIŇÁK: Kolí budem moct, tolí pomožem.

PADĚRA: Abyste ňa nenechali ve štychu. Nás je na to málo. Eště k tomu dvě roby.

ŽOŽIŇÁK: Spolehni sa na mě, Ondřeju.

PADĚRA: Tož, já idu. Mosím krmit, dyž sú roby pryč. Zbohem.
(*Odejde*)

12. výstup

OBA ŽOŽIŇÁKOVÉ.

ŽOŽIŇÁK: Také jeden ministrant. To víš. Na tvojem budu dělat první. Počkáš, až poděláme naše. Dyby vaše obilé mělo vy-pršat.

JURA: Proč sa tak šprtačíš? Stejně je to pro kočku.

ŽOŽIŇÁK: Jak tak možeš mlúvíť? Tobě toho není lúto? Gruntu, na kerém dělalo pět pokolení? Nás si šeci vážili a koně sme měli také, že dyž sem jél přes město, každý věděl, že jede Žožiňák. Hejtman Janoštik z Hradišťa ani inýma koňama k Antoníčkovi nechtěl jezdit. Tak si mojého gruntu vážil. A pacholci sa ke mně enom hrnúli. Jak by né? S takým spřežením sis haňbu nikdy neudělál. A pane, přes město kalupem, enom sa korba nadhazovala. Co tam nůráš? Chomúty sa svítily, jak nové. Kristuš, poslúchaj ně. Šecko sa blýskalo, jak můj klobúk šmukáč. A toto mám ztratit?

JURA: Kolik ti nechali hektarů?

ŽOŽIŇÁK: Kolí? Šecky. Ale nádeníka nedostaneš a sám to nepoděláš. Indová za pár grajcarů sem měl, nač si zpomeneš, šak víš? Co dneskaj za ty koruny kúpiš?

JURA: Tož, cosí ti v téj kešeni moselo ostať. A co chceš věc?

ŽOŽIŇÁK: Tož, kerúsi tú korunu také mám v truhli, ale už ich není toli, jak kdysi.

JURA: Šak's ich každú nedělu počítal, dyž šéls do hospody.

ŽOŽIŇÁK: A na ofěru sem dával dvacet korun a na mšu sto. Ach jo...

JURA: Budu potřebovat nějaký ten tisíc. Na knihy a tak, než sa trochu zařídím.

ŽOŽIŇÁK: Dostaneš. V tobě to mám dobře investované. U tebe ich neztratím. Mosíš ně poradit, jak mám íť na ty nové úřady. Dnes už ně na okresi nevitá hejtman. Dneskaj tam taký Krápek platí věc, než já. Krápek, kerý býl rád, dyž u mně dostál nádenickú.

JURA: Toho hejtmanového Karla taky vyhodili z fakulty. Předevčirem sem byl u něho. Už to má zrichtovaný, zahne do Anglie.

ŽOŽIŇÁK: Má recht, synek.

13. výstup.

KRÁPČENA a předešli.

KRÁPČENA (*klepe, pak vejde*): Dobrý deň!

ŽOŽIŇÁK : Pochválen Pán Ježíš, co ně nesete, matko? Idete nám pomoct?

KŘÁPČENA : Mladý pán je doma? Hledámže panímámu. Potřebovala sem sa jí na neco optat.

ŽOŽIŇÁK : Já bych to nemohl byt?

KŘÁPČENA : Mohl, ale já sa bojím. Dyž víte, to družstvo, a můj starý by sa na mě hněvál, že sem tu byla a že s vama ...

ŽOŽIŇÁK : Su já špatný?

KŘÁPČENA : Já tomu nerozumím. Starý nás tam přihlásil. Idu sa optat, já ...

ŽOŽIŇÁK : Jaksi to z vás nejde.

KŘÁPČENA : Idu aj za ty druhé roby. Optat sa. Víte, naši chlapi včil moc zmyšlajú. To družstvo, pravda, a prádelňu, lepšího býka chcú. Tož sa vás idu optat, jak je to s tým samovazem? Esli sa to vyplatí a esli nám to nevymlátí obilé na poli. Vy ste s tým, pravda, už dávno dělál. My toho toli nemáme a bojíme sa, my roby.

ŽOŽIŇÁK : Jak, esli sa to vyplatí?

KŘÁPČENA : Tož, esli dobře poseče?

ŽOŽIŇÁK : Ja tak? No, abych vám řekl, u mně je to, pravda, inačí. Já mám skoro šeko pole v jednéj hromadě.

KŘÁPČENA : Šak to chcem vědět. My máme každý ten svůj lunt na iném konci.

ŽOŽIŇÁK : No, tož to chcu říct. Do velikého lánu dyž sa ten stroj zakúsne, tož jede pěkně. Já si, pravda, možu dovolit aj sem tam nějaký ten snop ztratit, je to přeca enom stroj. Najlepší je podělat si to rukú, enomže kolí ruk bych potrebovál.

KŘÁPČENA : Šak právě ...

ŽOŽIŇÁK : Né, že bych vám to záviděl. Pámbu chraň a opatruj. Prosím, dneskaj je to inačí, než to bylo a je to lepší. Už aj pro vás. Kolí bych vám mohl radit, nevím, nemosite ně věřit, jak tí druzí ...

KŘÁPČENA : Nebojte sa ...

ŽOŽIŇÁK : Nikdá sem radú neublížil. Měl sem snát u nás obec-

nho býka, aj kanca a jaké plemeno sem vybrál? Já to přeca nedělám enom pro sebe. Býl sem starostú a zavédl sem vodovod a co já sem pro obec na úřadech vyptál, oni dneskaj za peníze nekúpíjú. Tož tak. Najlepší je zaséct rukú. Na to sa samovaz nevyplatí.

KRÁPČENA: Tož vidite. A dyž to chlapom říkáme, sú hned huby, jak na pěry.

ŽOŽIŇÁK: Ale né abyste ím vykládala, že sem vám to poradí já. A dyž dojdete, zásej vám poradím. Mám přeca aj hospodářské škole. A co sem chtěl říct a nic dat, ja. Co děláte zítra?

KRÁPČENA: Jedu do Bzenca, pro pytle, šeckým.

ŽOŽIŇÁK: To sa dá stihnút za chvílu! Dojdite potom k nám, máme eště dookopávat erteple, šak zadarmo to nebude a nejaké to zrno budu mět. Pro slépký, pozadek, ale pěkný. A žádnému ani muk.

KRÁPČENA: Šak starý by ně dál, dyby věděl... tož zbohem. *(Odejde)*

14. výstup

OBA ŽOŽIŇÁKOVÉ, pak ANDULA.

ŽOŽIŇÁK: Spánembohem. Dolézajú, jak na púf.

JURA: Já ti řeknu, umíš v tom chodit.

ŽOŽIŇÁK: Mosí sa v tom umět chodit. Ináč by fa utopili v kališku vody.

JURA: Šak aj vodovod sem zavédl. Dyč ho v dědině, kromě tebe, nikdo nemá!

ŽOŽIŇÁK: Tady to mosíš mět. A totkaj také. *(Vytahuje prke-nici)* Draho mosíš prodávat a lacino kupovat. Oženíš se šikovno...

JURA: Šikovno? *(Dívá se oknem na dvůr)*

ŽOŽIŇÁK: No, s Růženú né. Tak, aby nám sem přibylo. Sem, do tejto knížečky. *(Vytáhne gruntovnicu)* My sme si dycky

našli šikovnú a pracovitú. To musí byť roba, kylisar, aby moc utáhla. Enomže dnes už také nenajdeš. Ty moderní neumíja dělat a co s takú zhnílu robú na gruntě.

JURA: Přece sem nestudoval, abych byl na gruntě?

ŽOŽIŇÁK: Grunt sa ti nikdá neztratí. Dostaneš šecker a jak si to po našej smrti uděláš, tak to bude. Ale dokáť budeme tu, dotát bude grunt náš.

JURA (volá z okna na pacholka): Povol mu ty pobočáky! Neslyšíš? Mlátí kotníkama o brděčka! Nech nešvácnu já tebe! Je ožralý, nebo co?

ŽOŽIŇÁK: Dybych dostál lepšího, hned bych tohoto uskřítanca vyhodil. (Jura na dvůr, Žožinák do pokoje)

ANDULA (vejde): Co sem to měla? Ja, ten špek. (Odběhne a vrací se za chvíli s tyčí, na které jsou zavěšeny polty špeku. Vyhází z almary hadry a tyč uloží do ní. Je slyšet hádka Jury s Matúšem.) Tak. A hadry dojdú pryč.

15. výstup

FRANCEK, HORKÝ, ŠTĚPÁN, KRÁPEK, ŽOŽIŇÁK, pak ANDULA.

FRANCEK (vejde s Horkým, Štěpánem, Krápkem): Tož nás tu máte. Ani sme neklepali.

ŽOŽIŇÁK (vyjde z pokoje): Na co? Dyť ste jak doma. Sednite si, abyste nám nevyněsli spaní, a eště chvílu počkajte. Skočíim pro neco do sklepa, aby nám huby lepší jely. (Odběhne)

ŠTĚPÁN: A co já tu mám očumovat?

HORKÝ: Šak dojěls přeca pro toho kanca, tož co bys tu nemohl být?

KRÁPEK: Je pěkný?

ŠTĚPÁN: Na první pohled se zdá bejt. Ale já se mu podívám blíž na zuby. Pěkná rasa to je. Vysoký nohy by měl, váhu taky. Uvidíme.

FRANCEK: Paděra sa po nás ani neohlédl. Myslíim mu od ženi-cha uderylo zle.

ŠTĚPÁN: Čekám, až mě chytne ten jeho řemen.

KŘÁPEK: Paděra je šršeň. Kdysi sme spolem byli ve veselé náladě v Domaníně a jakýsi chlap ho nechtěl nechat zpívat, tož dodnes chráme na pravú nohu. Aj u sídu v Hradišti byl. Daj si na něho pozór.

HORKÝ: Ale Mařena na něho platí, to sa mosí nechát.

FRANCEK: Myslím, že aj na vás ty vaše roby platíja.

KŘÁPEK: Moc sa nešponuj. Ty si věčil zrovna v lúbání s Milenú; ale ona je po ní, co Jožko? Také si svoje užiješ.

FRANCEK: Ale do družstva ně mluvit nebude. Lebo esli mám séct samovazem, lebo né.

KŘÁPEK: Už sem to mojěj řekl a jak poslúchá. Zakázal sem jí sem chodit a dělat. Máte vidět, jak to platilo. Ani nohú sem nev kročí.

ŠTĚPÁN: Tak nevím, Křápkú. Byl sem tu pro toho kance a málem sem se s ní srazil. Mířila sem.

KŘÁPEK: Co lapceš?

ŠTĚPÁN: Zeptejte se jí. Ona vám stejně nepřizná barvu.

KŘÁPEK: Ty sa, Jožko, nemáš co chlachtet. Abych ti nepřipomněl, jak sas totkaj v hospodě vytahoval, jak ty s tvojú starú umíš zachodit, jak s nů točíš, a Teréza pro něho došla do hospody, křikla na něho a šel, jak od přimání.

ŠTĚPÁN: Jak to tak poslouchám, mcc se mi do ženitby nechce.

HORKÝ: Nevykládaj. Věčně sem nebudeš na takú dálku chodit. Enom nedělaj, že je ti to jedno. Já mám v noci otevříté okno, šecko čuju.

ŠTĚPÁN: Strýcu.

HORKÝ: Čujete? Už mluví po našem. Neboj sa, nikomu nic neřeknu. Já sem byl kdysi také jenek. Počívaj sa na Francka. Už pomáli obracá a za chvíli ně řekne, jakú že sem mu prodal céru.

KŘÁPEK: Zamilovaný chlap je jak ten Paděruv zhnílý kůň. Dostane chomút a ani sa nestačí ohnat.

ŽOŽIŇÁK (přichází. Přináší kořalku a buchty): Trvalo ně to,

co? Totkaj máte, ponalévajte si. Vemte si aj tých frgálů.
Sú myslím už suché od napoledňa.

FRANTA: Proč sme tady. Budú žňa. Družstvo potrebuje stroje. Jeden trachtór dostaneme od našej fabriky, jeden máte vy. Samovaz sme také jeden dostali a druhý máte vy. Majetek bývalého strojnóho družstva, v kerém ste býl predsedú, patři Jednotnému družstvu.

ŽOŽIŇÁK: Pođívajte sa, budu mluvit upřimno. Nalejte si. Já sa tomu nespírám. Vemte ně do toho družstva a stroje pujđu se mnú. Já si svoje podělám a potom poděláme vaše. Súsec-kú výpomocú. Tak to stóji v novinách.

FRANTA: Ty stroje přeca nejsú vaše. Sú bývalého strojnóho družstva.

ŽOŽIŇÁK: Františku, dyř sem ich od nich kúpil.

KRÁPEK: To je pravda. Hned vám to najdu. Mám to ve spisách pod číslom jednacim. Totkaj. (*Vytáhne listinu ze složky*)

FRANTA: Aha, tot. Vy ste zehnal 130 podpisů od chalupníků, na keré sa dali kúpit lacino stroje a zapsál ste ich jak družstevníky.

ŽOŽIŇÁK: Né.

FRANTA: Bez tych podpisů byste stroje po revoluci nedostál.

ŽOŽIŇÁK: Já jediný sem na to měl. Proč bych ludom nepomohl.

FRANTA: Tož nejsú teda vaše.

ŽOŽIŇÁK: Ty ně furt nechceš rozumět. Dyř já na nich nijak netrvám. Nech slůžija ludom. Nalévajte si, chlapci. (*Pobízi*)

FRANTA: Mně už nenalévaj.

KRÁPEK: Dolej až po vrch. Každý potrebuje svůj benzín. Franc-ku, já za tebe.

FRANTA: Enom si daj. Doma stejně nesmíš.

ŽOŽIŇÁK: Nedýchaj na starú, lebo zhoři.

FRANTA: To fúsaté žito máte na Provazcích pěkné. Včera sem jěl okolo.

ŽOŽIŇÁK: Mohlo byt pěknější.

FRANTA: Moc myši tam máte.

ŽOŽIŇÁK: Pořádná bůfka by měla dojít, šak by ich vytopila.

FRANTA: Rači nech to v klidu doschne.

ŽOŽIŇÁK: Budu sice trochu škodný, ale co sa dá dělat. Naříkat si nechcu. A berte si buchty. Podívaj sa . . . Kde sme to přestáli . . . Ja, dyť vám ty stroje možu prodat. Proč né? Vy ně za to zas můžete přednostně obdělat. A u mě na dvoře možú byt, šak místa nepřeležíja.

FRANTA: My vám ich zaplatíme.

ŽOŽIŇÁK: To neutěká. Peníze, na tych ně ani tak nezáleží. Komu by dnes na takéj malučkosti záležalo. Ty si myslíš, že na tych mašinách nejak zbohatnu? Co to dá opatrování a peněz do toho vložíš také dost. Vemte si do družstva stroje aj mě a budem si pomáhat.

FRANTA: Stroje si teda kúpíme.

ŽOŽIŇÁK: Co já mám? Né, že bych byl chudák. Ale sami víte, jak to u nás chodí. V pořádku odevzdám, aj předám. A naměřali ně věc, jak ostatním. Podívajte sa, jak chodím. Také dodávky plním, že si nemožu ani nic odprodat. A esli si myslíte, že v almaře mám skovaného neco extrovního, podívajte sa. *(Jde k almaře, mechanicky ji otevře, aniž se přesvědčil, co v ní je)* Neco švestek, co nám zbylo. Šak sa podívajte na tú bídu. Ale nač si stěžovat. Náš Jura bude vydělávat. Moc chytrý chlapec je to. Podívajte sa, aj jakúsi cizí řeč umí. *(Žožinák dává Frantovi nějakou listinu, kterou předtím vzal Jurovi z kapsy. Franta ji dává do kalhot. Všichni jsou upoutáni podívanou na polty špeku)*

FRANTA: Chlapi, ideme! *(Odcházejí. Smějí se)*

ANDULA *(vejde, ohlíží se za nimi)*

ŽOŽIŇÁK: Kdo sem dál ten špek!

ANDULA: Jak sis poručil, já!

O p o n a

TŘETÍ OBRAZ

U Paděry. Uprostřed žní. Večer. Z dálky je slyšet mlátičku.

1. výstup

ANDRÝS A ŠTĚPÁN

ANDRÝS (*něco si brouká. Ozývá se Štěpániv signál. Andrýs odpovídá za Růženu. Schovává se*)

ŠTĚPÁN (*přistupuje opatrně k brance*): Konečně ses ozvala. Už třetí den, co tě nemůžu sehnat. Pod', půjdem drobátko na vzduch. Myslím si, že mě už ani nemáš ráda, Růženko.

ANDRÝS: Hu! Lekl sas, co? Růžena mlátí Žožinákovi.

ŠTĚPÁN: Dyť vy sami nemáte ani všechno svežený.

ANDRÝS: Co sa dá dělat. Žožinák je přednější. Nám stóji fůra u mašiny už od rána. A co prasata, žerú?

ŠTĚPÁN: Jako divý, ani mně tak nechutná.

ANDRÝS: Už by sas mohl naučit mluvit po našem. Co to je, nechutná? Nešmakuje! A poslúchaj, jak vy sa s tú Růženu domluvíte! Rozumí ti ona?

ŠTĚPÁN: Dyť s ní mluvím po vašem. A nejlíp jí rozumím, dyž mi řekne, „daj ty pazúry pryč, než ťa přes ně šlahnu“.

ANDRÝS: Ty lupkařu. Snáť sas dál po mně. Já sem na to také škole nepotřebovál. Šak Ondra, jak o tobě učuje, je hned jak morák. Moc sis to tým tatarem pošpatnil. A co furt za sebú skováváš?

ŠTĚPÁN: Ale nic. Pár kytek.

ANDRÝS: Pro našu Stračenu? Tož, hrubý synek bys býl, ale chlapa v tobě není. Ináč bys nespáral po mezách a netrhál robám jakési paprčí.

ŠTĚPÁN: U nás se to dělá.

ANDRÝS: Máš recht. Robky to mají rády. Já sem mojí nebožce jednu také donesl pukétu. Velikú. Měla tenkrát svátek a byli sme mladí, tož sem sa chtěl pochlapit. Dál sem jí ju do kuchyně a večer sem jí povídál: Tož co, lúbila sa ti pukéta? Jaká, povídá ona. Jářku, tož já, co byla v kuchyni. Ježišmarja, prý, já myslela, že je to pro kozu. Ale hlavně, že to nedošlo nazmar, povídá eště.

2. výstup

Předešli. **HORKÝ, TEREZA, MILENA** a **FRANTA** vcházejí.
Pak ŽOŽINÁK a PADĚRA.

ANDRÝS: Tož co, susedi, pomlátěné?

MILENA: Dávno, už aj pod střechú. Ale Křápci dojdú na řadu až po Žožinákovi a teprú po nich Korvasovci.

ŠTĚPÁN: Sypalo?

HORKÝ: Jak mana. Už zasěj si tady? Ty tvoje prasata budú mět sakra vysoký špek.

MILENA: Co mu závidíte? Dyť je to chlapec jak obrázek, enom polúbnút. Nic si z nich, Štěpáne, nedělaj, oni také za mlada vymétli kdejaké žúdro.

HORKÝ: Abych řa nezviksovál. Nemysli si, že dyž si vdaná . . .

MILENA: Neboj sa, připjádli sa ke mně. *(Křčí se ke Štěpánovi)*

FRANTA: Aby ti neostala na krku!

MILENA: Krčisko má, že by na něm aj dvě unésl. Trůfál by sis? *(Provokuje Frantu)*

TEREZA: Zatracená Mileno, ideš od něho, eště řeknú, že to máš po mně.

FRANCEK: Nalej ně vody a podaj ně mydlo. Moc sa tu vybavuješ.

MILENA: Už su měsíc vdaná, na druhý měsíc ně začne bít. *(Odchází pro ručník)*

ŠTĚPÁN: Mlátička hučí o sto šest.

HORKÝ: Dneskaj to bude celú noc, ale bude svatý pokoj. A jak vy, staře?

ANDRÝS: Akorát to povídám Štěpánovi. My tento rok nesvezeme, o mlátění ani nemluvim. Dyby ně ty nohy chodily, dávno sem vymlátíl a cepama k tomu.

MILENA (*Frantovi, který se myje, dává ručník*): To sú špeky, to sú špeky, Františku.

FRANTA: Jedeš!

TEREZA: Franto, nestříkaj na mě! Mileno! Já sa téj Mařeně divím. Dyž Paděra nemá filipa, má ho mět aspoň ona.

MILENA: Totkaj máš utěrák a nezašpiň ho. Růžena je zedřená jak magarec.

TEREZA: Šak to je také fůr a Žožičáků pacholek vozí celý deň. Už začál vozit aj žito.

MILENA: Tož, jak to plánujete, Francku? Dneskaj sa má mlátit enom réž.

FRANTA: Nestaraj sa.

TEREZA: Aj starý je zapřahnutý.

MILENA: Tomu také pořádná práca neuškodí.

TEREZA: Šak on sa také v životě dost nadřěl, neříkaj.

MILENA: Ale lidí nemosěl tak hónit. Sama víte, jak to u nich chodilo.

TEREZA: Každá práca sa mosí pěkně podělat. On má rád pořádek.

FRANTA: Že byste mu šla pomoct?

TEREZA: Co bych chodila, mám svojého dost.

ŽOŽIČÁK (*přichází s Paděrou a radí se*): ... rozumíš. A Matuš rychlo vymění sita a furt pryč.

PADĚRA: Aha, tož to já vezmu ty pytle šeky. (*Uviděli ostatní, zdraví je a zajdou do baráku*)

ANDRÝS: Každý deň je v kostele a z lidí by dušu vyrázil.

TEREZA: Kdo?

ANDRÝS: Žožičák.

MILENA: Je to pravda. A vy furt — on za to nemože — a kdo teda za to može?

TEREZA: Já sa do toho nemňatu. Mám nohy jak centy. Dojde búrka. Hodilas kravám?

MILENA: Majú dosť. Netáhajú, nepotřebujú toľ žrat.

ŠTĚPÁN: Kolikpak je hodin? (*Přešlapuje*)

MILENA: Nemožeš sa dočkat?

TEREZA: U tych vrátek bude už jama vystátá.

ANDRÝS: Aj pukétu donésl Ondrovi, aby sa nezlobil.

ŠTĚPÁN: Vy si děláte ze mně dobrej den, ale něco vám řeknu.

3. výstup

KRÁPČENA, KRÁPEK a předešlí.

KRÁPČENA (*přibíhá s křikem a pláčem*): Nepodařenec jeden hladný. Frantine! Tož vy tu řečnujete a tam sú také věci.

TEREZA: No, co šklébiš?

KRÁPČENA: Hergot aj s vaším družstvem. Rozbila bych to. Francku, napřed nás tam natáháš a taký zaškňůřenec si s nama dělá zasěj, co sa mu zlobí.

FRANTA: Neplancete, jak koza před smrfú, vysmrkajte sa, tak, a věil pěkně pomáli.

KRÁPČENA: Nevím, nač ste toho mojého necháli plánovat.

KRÁPEK (*přiběhl za ní*): Nevykládaj, plánovat sa to moselo. Možu za to, že pro Žižoňáka to neplatí? Měl mlátit enom réž, šak víš, Francku, a už nakázal Matúšovi, aby vyměnil sita a že pojede žito.

FRANTA: Nic takého. Jednú sme řekli...

KRÁPEK: Šak to mám totkaj. (*Vytahuje listiny*)

MILENA: Věil není čas na papíry. Vyměňuje sita.

HORKÝ: A naša práca není nic?

TEREZA: Měli bysme sa s ním dohodnúť.

KRÁPEK: Tož sa s ním dite dohodnúť, ale já skládám funkcu.

FRANTA: Dost! Mlátit sa bude podle pořádku.

4. výstup

ŽOŽIŇÁK, **PADĚRA**, **ANDRÝS**, pak **MAŘENA** a **RŮŽENA**.

ŽOŽIŇÁK (*vyslechne s Paděrou poslední věty*): Dyť to žito už tam mám nachystané.

FRANTA: Věděl ste, že sa dneskaj bude mlátit enom réž? Věděl.

ŽOŽIŇÁK: Františku, daj si říct. Udělám si to v jednom kusi.

HORKÝ: A naším ludom to tam može ostat do rána?

KRÁPČENA: Franto, tak to nemožeš nechát!

ŽOŽIŇÁK: Děľajte si to, jak chcete, fůry sú tam, bude sa mlátit!

FRANTA: Mlátit sa bude, ale réž. Kdo je na řadě?

KRÁPEK: My. (*Krápčeně*) Máš tam dost měchů? (*Odejdou. Na scéně jsou Paděra, Žožinák a Andrýs*)

MAŘENA (*utíká s Růženou domů*)

PADĚRA: Kde letíš? (*Zadrží ji*)

MAŘENA: Já sa ti na to ... šeci budú mět pomláténé, enom my né. Už je ně haňba. Růženo, nechod' také nikam! Od slunka do slunka děľat cizím nebudu.

PADĚRA: Mařeno, přeca ... (*Snaží se ji přemluvit*)

MAŘENA: Daj ně pokoj, řekla sem, a basta. Naša fůra tam stóji od rána.

PADĚRA (*k Žožinákovi*): Tož co včil? Ideme k téj mašině?

ŽOŽIŇÁK: Ani ně nenapadne. Handrkovat sa s tú bídú? Eště bych tam mosél nekoho zľiskat.

PADĚRA: Máte recht. A včil byste ně mohli počtat ty koně s vozem a já si sjeđu pro ty mandele.

ŽOŽIŇÁK: Nekvaltuj, Ondřeju. Poďte, odtáháme napřed ty moje pytle a slámu, aby tam bylo věc placu a potom si tam sjeďeš. Poďte, děvčice také.

MAŘENA: Dokáť nepomlátíme my, dotáť pro vás nehnu prstem.

ŽOŽIŇÁK: Robky, no, šak zadarmo to nebude.

PADĚRA: Nezdržujme sa. S Mařenú si to potom vyřídím. (*Odejdou*)

RŮŽENA: To je hic. Ani v noci nepovolí.

MAŘENA: Haňbú bych sa neviděla. Nikdo s nama nemluví. Tak sme to dopracovali.

ANDRÝS: Šecko je na neco dobré.

MAŘENA: Jak je ně toho pěkného obilé lúto. Leží to v mandeloch a pomáli bude porústat. (*Zajde do baráku*)

5. v ý s t u p

ANDRÝS, RŮŽENA a ŠTĚPÁN.

ANDRÝS (*Růženě*): Už sa na to vytentuj. Sedíš jak pútnica pod Floriánkem.

RŮŽENA: Búchla bych sebú do peřin, až by to zaprašfalo.

ANDRÝS: Enom dyby tu býł Štěpán. Nepovídaj.

RŮŽENA: Co vás nemá. To by měl se mnú kdo pohnút. Kór tak ně na něm nezáleží.

ANDRÝS: Máš recht, nevím, kemu by sa chtělo eště vystávat.

ŠTĚPÁN (*vejde*)

RŮŽENA: Štěpáne, kde sa tu bereš?

ANDRÝS: Ani to s tebú nehlo. No, já vám nebudu zavazat. Dybys ně za to, ty lupkařu, aspoň tabák do kočičáka doněsl.

ŠTĚPÁN: Příště.

ANDRÝS: Nevím, nevím. Včilkaj máš tych hlúpostí v hlavě. (*Zajde*)

ŠTĚPÁN: Ještě jednu pusu. (*Jsou sami*) Toto jsem ti přines'.
(*Dává jí kytku*)

RŮŽENA: Pod' sem, nech nás žádný nevidí. Su moc ušmúraná?
(*Usedá ji*)

ŠTĚPÁN: To máš fuk, stejně nic není vidět. I tak by ses mi líbila.

RŮŽENA: Podívej sa, jaké mám rozdrápané nohy.

ŠTĚPÁN: Ruky taky. Hele, jakou já mám proti tobě lopatu.

RŮŽENA: A jakú silnú. A kdes natrhál to kvítí? (*Odněš' kúd zpěv*):

Moja milá zadržimela, já som spál, já som spál,
volakdo ně za klóbúčkem piérko vzál, piérko vzál,
aj to bolo piéřečko z fialky, z fialky,
škoda mojéj starodávnej frajárky, frajárky.

ŠTĚPÁN: U nás, na mezi. Seděl jsem tam chvilku na večír. To já rád. Trochu si člověk zpomene. Tady lidi tak pěkně zpívaj'.

RŮŽENA: Smutno je ti?

ŠTĚPÁN: Ani ne. Já si zvyknu všude. Nikdy jsem na jednom fleku nevydržel. Připomíná mi to domov. Tam je taky k večeru vidět hodně daleko. Rovina, lesíky, rybníky, bílé chaloupky.

RŮŽENA: Ale né s barevnýma obrobnávkama, jak u nás.

ŠTĚPÁN: Loukama to voní. Natáhneš se do trávy, koukáš do nebe. A hlavně, dobrý lidi. Dobrý lidi máme.

RŮŽENA: Aj potfory.

ŠTĚPÁN: Taky sem tam, Růženko.

RŮŽENA: Neříkaj ně tak.

ŠTĚPÁN: Dnes se nám voprasila Anička.

RŮŽENA: Jaká Anička?

ŠTĚPÁN: Moje Anička. Prasnička. Šestnáct mladejch, rúbovoučekjch.

RŮŽENA: Přeca ně nebudeš vykládat o prasatoch.

ŠTĚPÁN: Proč? Mně se hrozně liběj'. A vona, pane, jak je na ně pyšná. No jo, dyž ty pro to nemáš pochopení.

RŮŽENA: Už sem ti chtěla dávno říct, abys u tych prasat ne-dělál. Jak sa to cérky dovíja, budú sa ně smít.

ŠTĚPÁN: Dělán, protože mě ta práce baví. Sám sem se k ní hlásil.

RŮŽENA: Nech, ale já nechcu, abys to dělál.

ŠTĚPÁN: Hele, vod nikoho si nedám poroučet. To bys mi mohla bejt i ty ukradená, jako že tě mám rád.

RŮŽENA: Tož prasata sú ti milejší než já?

ŠTĚPÁN: Aspoň tak hloupě nežvaněj'.

RŮŽENA: A tož dyž žvachlu, tož tu nemosím byt. (*Uteče do-mů*)

ŠTĚPÁN: Růžo! Růžo, neblázni!

6. výstup

ANDRÝS a ŠTĚPÁN. Pak FRANTA.

ANDRÝS (*vejde*): Ty si na mú dušu ženich. Proč's ju nechál utéct?

ŠTĚPÁN: Aha, zlej duch.

ANDRÝS: Jak zlé svědomí. Šecko vidím, nic ně neujde. Celú noc nespím.

ŠTĚPÁN (*najednou se sebere a uteče*)

ANDRÝS: Dyt ty sa vrátiš. A nezapomeň na tú paklu. To já sem jednu také mojej nebožce udělál a na druhý deň sem ju málem odprosíl.

FRANTA (*přichází od mlátičky, pozoroval*): Co jí řekl, že mu utékla?

ANDRÝS: Ale, vykládál jí o lásce, jak sú drahé prasata.

FRANTA: Šak oni sa udobříja.

- ANDRÝS** : Tož, jaks to tam spořádal?
- FRANTA** : Ale Křápkovi to hrčí, enom sa z toho dýmí. Kde sem nechál kombinačky! Aby tak spadly do bubna. A né, dyť si ich vypoščál Kozubík, ba né. Chvíla. Čtli jste o tom papežovi?
- ANDRÝS** : Čtli. Tož je to taká divná věc. Mám sa postavit proti vlastním ludom. Proti sobě. V Pána Boha věřím, do kostela chodím, a ledvá sa tam došúrám, pěsničky tam pozpívám a a včil ně negdo řekne buď to, lebo to.
- FRANTA** : Do kerěj sa včil dáte?
- ANDRÝS** : Také zmaty. V kerěj su, v téj ostanu. Co ně má kdosi poručat. Na ofěru dávám, do míška také. Na jednéj straně kostěl, na druhéj družstvo. Dyť sa to jedno druhé nezežere. A já chcu, jak ten cigán: Chleba, nebo kafé? Nadrobit. Šak kostěl sme si zaplatili my. Nikomu sem nic nedělál, kdo by ně mohl vyhodit? Franto, poď sem.
- FRANTA** : Měli byste ít spat.
- ANDRÝS** : Až si pro mě dojde tá s kosú, tož sa naspím do systosti. Ale ty bys měl jít. Máš hubu jak sekerku. Jak to tam u vás cosí vypadá? Starý Marcák eště slúži na bráně?
- FRANTA** : Tento rok pujde na pensí. S tým ste eště vy dělali?
- ANDRÝS** : Kdo je u difusérů? Přiskříplo to nekomu prsty?
- FRANTA** : Už to nikoho nepřiskřípne.
- ANDRÝS** : Dyby ně to chodilo, mohl sem byt aspoň na téj bráně. Dyž tam bylo zle, tož sem tam byl štyrycet rokú. A včil, dyž si to vedete sami, nemožu zasěj na nohy.
- FRANTA** : Víte, že starý Richtr sedí?
- ANDRÝS** : Ten z kancelára? A jak to dojde, dyť byl taký šikovný pracant?
- FRANTA** : Šikovný byl. V zimě půl vagóna cukru odtáhali. Bylo ich věcěj.
- ANDRÝS** : Esli ho třeba tá jeho roba do teho nezatahla. Takú darebnicu měl. S chlapama mu chodila a od něho enom peníze žgráňala. On byl na ňu moc měkký.

FRANTA: Bude mět dlúho na přemýšlení. A nové kotle sme dostali. Obsluhuju ich.

ANDRÝS: Šak ty staré sa neco naslúžily. Neboj sa, pár miliónů bývalěj akciovej vyslúžily.

FRANTA: A jak sa dobře čistíja. Tan starý sklad sme rozbúrali a ke štaciónu sme položili glajze.

ANDRÝS: Čúl sem. Mašina to šecker odtáhá. A k temu novému magacínu ste prý aj výtah přidělali. Najvyšší čas. Táhalo sa to tam šecker na hrbě. A Franto, pamatuj, organisacu držat a nepustit. Organisaca mosí byt jak z betóna. Lumpů povyházat. Prstem bych na nich mohl ukázat.

FRANTA: Tací už sú dávno pryč. Včil dojdú na řadu tací tiši konůpci, co dělajú, jak dyby nic, ale břehy berú. Pomáli aj s tyma sa vypořádáme.

ANDRÝS: A co Jura?

FRANTA: Kerý?

ANDRÝS: Neřikaj nic, šak ty dobře víš, kerý. Mě neoblafneš. Celú noc nespím. Dobře vím, kde chodíš. Co ho špizíruješ?

FRANTA: Staře...

ANDRÝS: Staře nestaře, co chodí v noci ven dělat?

FRANTA: To dybych věděl, tož bych už dávno za ním nechodil. Je furt šikovnějši než já. K Zálešákom moc chodí. Dyž já mám tú fabriku.

7. výstup

KRÁPEK, KRÁPČENA a předešlí.

KRÁPEK (*přibíhá s Krápčenu*): Je tu Francek? Totkaj.

FRANTA: Už ste hotoví? Jaksi skoro.

KRÁPEK: Poslúchaj, u mašiny zas kdosi povídál, že sa budú podpisovat dodatkové smlúvy.

KRÁPČENA: Žožniňák to povídál. Přeca nebudeme odevzdávat eště věc?

ANDRÝS: Ty už si, Krápčeno, jak veliká hospodyň. Kde sas to tak rychle naučila? To je, co? Z tebe bude skoro honóra, enom co ty koze vyhandluješ za krávu. Potom sa na nás ani nepodiváš.

FRANTA: To je pravda, ale dyž nebudeš chtět, nemosíš.

KRÁPEK: A ty?

FRANTA: Já nemám pola. Enom sem sa přiženíl, ale chtěl bych, aby aj naši odevzdali věc.

KRÁPEK: Vám to prý tak naporučili ve fabrice?

FRANTA: Žožiňák povídál, co? Ešče jednu za mnú dojdite, abych vám poradil. Pojedete za Žožiňákem, dyž vám dává lepší rady.

KRÁPEK: Počkaj...

FRANTA: Žádné počkaj. Esli nemáš dost, dojdi k nám a já ti nacpu, až sa udávíš. Domluvili sme. (*Odejde*)

ANDRÝS: Dostáls to horké a eště hledíš, co?

KRÁPEK: Chtěl sem sa enom optat.

ANDRÝS: Já sa mu divím, že sa s vama bavil. Dostáls pola? Dostál. Perete v prádelni? Perete. Séklj ste samovazem? Mlátíte skoro zadarmo? Svázáte trachtórem? Svázáte! Tož co ste furt nenažhraní?

KRÁPEK: Vidiš, já sem ti hned říkál. A kdes k tomu vůbec došla?

KRÁPČENA: No, roby to tam...

KRÁPEK: Á, roby. Kolikrát sem ti říkál, že nemáš kadysi zglíňat. Jak dybys nevěděla, co věíl já su. Mám funkcu, né? Vidíte, Andrýsu, enom pohoršení dělá, klebety sháňá. A nestoj, pod', pomožeš né naložit tú slámu. (*Odejdou*)

8. výstup

RŮŽENA, JURA a ANDRÝS.

ANDRÝS (*k přicházející Růženě*): Už ti otrnúlo?

RŮŽENA: Ani v patě ně neleží. Jak ty růže pěkně voníja.

ANDRÝS: Měly by sa zalét. Počkaj! (*Uvidí Juru, jak se snaží rychle projít, aby ho nikdo neviděl*) Hu! Kde? Nelekaj sa.

JURA: Ale, je horko aj v noci. Trochu špacíru neuškodí.

ANDRÝS: Vem našu Růžu sebu.

JURA: Ona by stejně nešla.

ANDRÝS: Proč? Ze Štěpánem sa pohádali. Růžo, di, udělej chlapovi truc.

RŮŽENA: Kúsek bych šla.

ANDRÝS: Aspoň ti nebude dlúhá chvíla.

JURA: Dybyste viděl Štěpána, tak ho pozdravujte. (*Odejde s Růženou*)

ANDRÝS: Nech sa to hýbe. Má-li to prasknúť, tož spěš, než bude neskoro.

9. výstup

ŠTĚPÁN a ANDRÝS. Pak MAŘENA.

ŠTĚPÁN (*zřejmě celou dobu čekal opodál*): Kam šla?

ANDRÝS: Tys neodešel? Ale to víš. Je dusno. Zkázal ťa pozdravovat.

ŠTĚPÁN: Tím mě nemůže dojmout.

ANDRÝS: Poslúchaj, z tych tvojích prasat budú ale darebnice.

ŠTĚPÁN: Teda jestli si myslí, že o ni kór tak stojím...

ANDRÝS: Neříkaj nic. Takých už bylo a ani nekrmili prasata. Di spat, ziváš, jak dybys to měl akortem. Zitra dojdí. Šecko bude v pořádku.

ŠTĚPÁN: Ani mě nenapadne.

ANDRÝS: Ty dneskaj jaksí nejsi naložený.

ŠTĚPÁN: Vyříd'te jí, že už za ní nepřijdu. (*Odchází*)

ANDRÝS: Šak ty jí to řekneš sám. Co ně bude povídat.

MAŘENA (*vyjde z baráku*): Kde šla?

ANDRÝS: S Jurú. Štěpán ju už nebaví. Prý má moc sprostú prácu.

MAŘENA: Já bych jí dala. Taký hodný chlapec.

ANDRÝS: Nemohlas mu kdysi dojit na méno.

MAŘENA: Přeca by nechodila s takým chamtivcem. Růžo! Růženo. Už ať si doma.

ANDRÝS: On za starého nemože. (*Popichuje*)

MAŘENA: Šeci taci sú stejní. A Ondřejovi řeknu...

ANDRÝS: Nic mu neříkaj. Nech si vylíže šecko do dna. On si stejně udělá po svojem.

10. výstup

**TEREZA, RŮŽENA, FRANTA, MILENA a předešlí. Pak
KRÁPČENA.**

TEREZA (*jde od mlátičky*): Si to ty, Mařeno? Čula sem ťa, tož idu na kúsek řeči. U mašiny to letí jedno za druhým.

MAŘENA: Ani ně to nepřipomínaj.

TEREZA: Ty už mosíš byt z toho celá utáhaná. Dyby to bylo aspoň na tvojem.

MAŘENA: A doma nemáme nic ukluděného. Jak v raubírně a zrněčko nemáme pod střechú. Já bych to zapálila zgruntu.

ANDRÝS: Dyž sem vám to říkál, tož sem byl moc chytrý.

MAŘENA: Prosim vás...

ANDRÝS: A je to pravda. Dyby sis postavila hlavu hned tenkrát, nemoselo k tomu vůbec dojit. (*Vejde Růžena a s ní Milena a Franta*) Byl tu Štěpán.

RŮŽENA (*jeví velký zájem*): Kde? Co ně to povídáte? Idu spat.

MAŘENA: Milostpán si chodí na špacíry a my sa možem za něho potřhat. Andula furt: Náš Juříček nemože dělat. Náš Juříček je zhnílý, jak tá Ondřejova hajtra. Počkaj.

TEREZA: On zasěj dělá hlavú.

ANDRÝS: Ale samé hlúposti.

FRANTA: Študovaný. Takových študiósů nošu a možem to tu zapakovat. Hergot, dyž si zpomenu, jak jedni dřú a druzí sa enom paladujú, tož...

MILENA: Co si ho všímáš?

FRANTA: Dybych si ho nevšimal, kde bysme to došli? Dacan.

MILENA: Jaký dacan. Nění na těžkú prácu zvyklý.

FRANTA: Šak já bych ho zvykl. Řemeň by měl věčně hody.

MILENA: Ty jak nemožeš nekomu dojít na méno, hned' vyta-huješ řemeň.

FRANTA: Moc sa ho nezastávaj, lebo dostaneš aj s ním. (*Chce ji plácnout*)

MILENA: Dybych sa ti dala.

TEREZA: Francku! Neblázni!!

FRANTA: Dybyste věděli, co je to za lumpa.

TEREZA: Študováł.

FRANTA: Houby. Ten už dávno doštudováł. Na jaro ho vyhodili ze škoie a včil dělá svinstvo a starého balamutí.

MAŘENA: Nevykládaj.

FRANTA: Furt s tým vašim študováním. Doví, co eště ludom podělá. Také já znám. Měli sme ich ve fabrice a furt nám to nešlo. A včil to íde aj bez nich.

TEREZA: Ty si moc hr hr. Máš ho nechát.

FRANTA: To je zasěj taká hlúpá řeč. Máš ho nechát. Dyž nekdó dělá svinstvo, tož sa má nechát na pokoji, aby mohl dělat eště větší?

MILENA: A co udělál?

FRANTA: Nic. Co se s vama budu bavit, no né, staře?

ANDRÝS: Moja řeč.

KRÁPČENA (*přichází od mlátičky*): Pomáli možem ít. Benedicí idú na řadu.

ANDRÝS: Už sa nehádajte. Mileno, daj pozór; abys nepadla do bubna.

FRANTA: Po čem nic, tomu sa nic nestane. (*Odejdou*)

MAŘENA (*Rúženě*): Eště nespíš? Mosím sa také zvihnút. Ráno bych byla na nic.

ANDRÝS: Dyť máme eště mlátit.

MAŘENA: Aspoň na chvílu sa natahnu. (*Jde do kuchyně*)

11. výstup

ANDRÝS a RŮŽENA.

RŮŽENA: Ani pohnút sa nemožu. Nejaří bych utékla.

ANDRÝS: Vezni si Juru, bude z tebe milostpanička.

RŮŽENA: Co furt s tým Jurú máte? Veznite si ho vy.

ANDRÝS: Dělat sa mosí všady. Nikde si nevybereš. Franta sa nadře a j tady, a j ve fabrice. A nenaříká si.

RŮŽENA: U nás je to furt dokolečka. Jedno doděláš, druhé sa ti namane a konca to nemá. Staře?

ANDRÝS: Neboj sa, on tu bude zitra, jak na koni.

RŮŽENA: Nech si tam ostane. Záleží ně na něm, jak na loňském snihu.

ANDRÝS: Máš recht. Co s takým chlapem? Enom by sas u něho nadřela a dyž chceš do města, di. Šak on si nejakú zas najde.

RŮŽENA: Nevím, kerá by byla tak hlúpá jak já.

ANDRÝS: Třeba Božena Strmákova. Dost sa kolé něho u muziky nalstala. Křápčena ně to povídala.

RŮŽENA: Jak možu tetka tak cigánit.

ANDRÝS: Viš, že sa říká, není šprochu...

RŮŽENA: Mňatete koše s baňama. Staře, já vám nerozumím.

ANDRÝS: Božena léce za ním, myslím, a j do výkrmně.

RŮŽENA: Málo ho znáte. Ten by ju hnál. Štěpán si na také nepotrpl.

- ANDRÝS: Já ti enom říkám, co sem čúl.
- RŮŽENA: A kdy za ním byla?
- ANDRÝS: Už sa o tom nebudem bavit.
- RŮŽENA: A já chcu.
- ANDRÝS: Skrz jednoho chlapa?
- RŮŽENA: A ko spolem měli?
- ANDRÝS: Co já vím, co mladí spolem mívajú?
- RŮŽENA: Není pravda.
- ANDRÝS: Tož není, není.
- RŮŽENA: Já vím, že to tak není.
- ANDRÝS: Co střečkuješ, dyž ti na něm záleží, jak na loňském snihu.
- RŮŽENA: Tancoval enom se mnú.
- ANDRÝS: Božena je také šikovná a prý tančí jak pápěrka, enom uletět.
- RŮŽENA: Dyť má nohy jak centy. Co ste ju neviděli?
- ANDRÝS: Ja, na nohách nezáleží. Já tomu nerozumím, ale moja nebožka měla také fest nohy a u muziky nikdá nestála.
- RŮŽENA: Chodili ste za stařenkú dlúho, než ste sa vzali?
- ANDRÝS: Velice. Štyry týdně. Nic sa nesměj, to enom dneskaj sú lidé hlúpi a vymýšlajú. My sme s tým nedělali žádné tyto. Lúbiš sa ně, já nemám nic, ty také, hodíme sa k sobě, pod.
- RŮŽENA: A co dyž ste sa k sobě nehodili?
- ANDRÝS: Nad takýma hlúposťama sme neměli čas přemýšlat. Já sem chodil do fabriky, Polina na panské. Večér sme sa pozdravili a šli sme spat.
- RŮŽENA: Neříkajte, že ste sa spolem ani jednu nehádali.
- ANDRÝS: Hádali, ale neco dycky povolilo. Ludé sa mosíja srovnat.
- RŮŽENA: Já už si stařenku moc nepamatuju. Na co vlastně umřeli?

ANDRÝS: Na to, proti čemu sa včil Franta postavil. Udřela sa. Hodná robka to byla. K posledku už chudák ani nohy nemohla uvlečt. Enom na slúnko sa tlačila. To jí dělalo dobře.

RŮŽENA: Proč ste ju nedali do nemocnice?

ANDRÝS: Co by na ní doctoři spravili? Umřela vedle mně, ani ně nic neřekla. Taká hodná ženská to byla. Moc toho se mnú neužila. Já sem byl veliká potfora. Muzikant. Flétu sem fúkal. Kolikrát ně nebožka mosela sbírat po škarpách. Ale rád sem ju měl. Večér, dyž sme spolem léhali, sem jí říkal: Neboj sa, tak to ostat nemože, aj my jednu budeme mět dost, lebo naše děcka.

RŮŽENA: To ste eště bývali v jamě?

ANDRÝS: Aha. V břehu vykopaná d'ūra, jedna izba. Pod ořechem na laveče sme sedávali. Měla také pěkné oči, černé. Dlouhý lelik, jak uhel. Dyž sem sa jí do tych pěkných očí dívál, připadalo ně...

RŮŽENA: Prý mám oči po ní!

ANDRÝS: Aha. Široké boky měla, úzká v pási. Snáf sem si ju ani nezaslúžil. Nemine neděla, co bych sa za ňu nepomodlil.

RŮŽENA: Staře, vy plačete?

ANDRÝS: Vidiš, ani o tom nevím a slze sa hrnú. Ale já tu eště mosím byt.

RŮŽENA: Eště do sta.

ANDRÝS: Nevím, co bych tu tak dlúho dělál. Mně bude stačit do téj doby, až budu vidět, že ludé u nás docházajú k rozumu. Do téj doby ich budu strašit. Až tvúj tata pujde s tyma ostatníma.

RŮŽENA: Až sa doma nebudú hádat.

ANDRÝS: A to zas né. To bych tu mosél byt velice dlúho, protože ludé sa budú snáf hádat věčně. Šak nech sa hádajú, ale o rozumných věcäch. Tak.

RŮŽENA: Ale su pěknější než Božena.

ANDRÝS: Daj ně svatý pokoj, já mám rád šecky mladé rovnako. Už sa tomu Štěpánovi nedivím. Ohrál bych ťa, byt na jeho místě.

RŮŽENA: Ale on nesmí mět rád šecky rovnako.

ANDRÝS: Sakramenské Paděrovo plemeno závistivé.

RŮŽENA: Dyť já ho mám ráda. Chcu, aby tu byl se mnú.

ANDRÝS: Kde ti ho mám včilkej hledat? Dělalas cavyky, postavila sis hlavu, trp. A přestaň! Marš dom!

12. výstup

MAŘENA a předešli.

MAŘENA (*vyjde ven*): Co je ti?

RŮŽENA: Nic.

ANDRÝS: Roba. Napřed chce Róčilda a včil šklebí, že ju nechál Štěpán.

RŮŽENA: Vůbec sem nechtěla Juru. To vy ste ně s ním chtěli dat dohromady.

ANDRÝS: Nakonec možu za to já.

RŮŽENA: Neměli ste ně s ním posílat!

ANDRÝS: Co ju chlácholíš? Po čem nic, tomu sa nic nestane. To má pro podruhé ponaučení.

MAŘENA: Já už toho mám až po krk.

13. výstup

ŽOŽIŇÁK, PADĚRA, ANDULA a předešli.

ŽOŽIŇÁK (*přichází s Paděrou a Andulou*): A máme to. Paděroko, postavte na kafé.

MAŘENA: To byste ně moseli napřed pořádně postavit na nohy.

ŽOŽIŇÁK: Ja, Ondřeju. To sem chtěl říct. Neměli bysme toho pro dnešek nechát? Koni toho už mají dost. A potom jaksi sa zatahlo. Dyby si nekerý zlomil nohu.

PADĚRA: Šak ste říkal...

ŽOŽIŇÁK: Pravdaže říkál, ale už tehdá sa ně to jaksi nezdálo.

PODĚRA: Po rovněj cestě je to.

ŽOŽIŇÁK: Né, Ondřeju. To po mně nemožeš chtět.

PADĚRA: Tož podme aspoň na tú našu fúru. Nech mám aspoň neco pod střechú. Už aj taký Krápek je hotový.

ANDULA: Já už bych šla spat.

MAŘENA: Přeca byste nás nenecháli tak.

ANDULA: Tobě sa to řekne. Odpočívalas.

MAŘENA: Tú chvílu? Kolí dní u vás dřem. Máte skoro vymlátěné a my nic. Enom kvůli vám.

ŽOŽIŇÁK: Nehádajte sa. Opravdu, Ondřeju, měli bysme toho nechát.

PADĚRA: Jak to, dyť ste ně slúbil...

ŽOŽIŇÁK: Tož slúbil, dyž dělám jedno, nemožu dělat druhé. Přeca od teho neutěčeme. Ondro. Mosíme byt spěš hotoví, jak Frantoví. Moja česť je aj tvoja česť.

PADĚRA: Pantáto, tak sme si to teda neřekli.

ŽOŽIŇÁK: Ondřeju, no, Ondro, šak zadarmo to nebude. Dál sem ti pozadek, né? A ty dva metráky na odevzdaj nejsú nic?

MAŘENA: Jak dlúho nám to chcete eště vyčítat, co? Dávno sme vám to oddělali.

PADĚRA: Už pro vás nehnu kotem, dokáť nebudeme mlátit nám.

ŽOŽIŇÁK: Ludé, mějte rozum. Dyby nás čuli, že sa hádáme.

PADĚRA: Nech čujú. Eště to začnu křičat.

MAŘENA: Nenažhranci.

ŽOŽIŇÁK: Pozór na zobák. Nech ím neřeknu, kdo proti něm najvčec rýpál. Do smrti by s vama nemlúvili.

PADĚRA: Kdo má dávat pozór na zobák? (*Chytí ho pod krk*)

MAŘENA: Dál by řa k súdu.

ŽOŽIŇÁK: Enom zkus oprubovat. Viš, že je Jura advokátem.

PADĚRA: Strčte si vašeho Juru... šak vy víte kde.

ŽOŽIŇÁK: Kde? Enom řekni kde a uvidíš, jak měrajú v Hra-
dišti v hářeště.

PADĚRA: Mě chceš dostat do hářešta? Ty řupoňu! Mě, poctivé-
ho sedláka?

ŽOŽIŇÁK: Jaký ty jsi sedlák? Podívaj sa na sebe. Kolí máš
pola? Máš peníze? Na tú tvoju zem bych ani metle nenasa-
díl. Slépky bych tam nechál hrabat, toho tvojého koňa bych
tam pochováł, aby tam aspoň pcháčí vyrůstlo. Už ťa nepo-
třebuju, ty hrbe. Dosť sem sa do tebe nacpál, chrtáňu!

PADĚRA: Tys už tak nekomu neco dál. Bigane!

ŽOŽIŇÁK: A né? Dva metráky žita, pozadek. A odevzdávám
podlé předpisu, ale tys nesplnil svoju vlasteneckú povinnosť.

PADĚRA: To říkáš mně? A ty! Ty, ty, leakcionáru! Kde mám
pantok!

MAŘENA: Ježišmarja, Ondřeju!

RŮŽENA: Tato!

PADĚRA: Nechte ně, zarazím ho na fleku! (*Odvádějí Ondru
domů*)

ANDULA: Neměls byt na ně...

ŽOŽIŇÁK: Kuš, nepleť sa do teho.

ANDULA: To byli poslední, keří nám pomáhali.

ŽOŽIŇÁK: Dybys poslúchala Juru, nebála by sas. Ten je chytrý,
ten by ti pověděl. Ale co ty. Kde ťa postaví, tam ťa najde.
(*Odejdu*)

14. výstup

PADĚRA, ANDRÝS a MAŘENA. Pak HORKÝ a FRANTA.

PADĚRA (*vyběhne na dvorek*)

ANDRÝS: Ondřeju! (*Zadrží ho*) Krkoň ostane krkoněm. A za-
čni znova. Ze svojíma.

PADĚRA : Šecí sú jednací.

ANDRÝS : Udělali ti oni neco? Neudělali.

MAŘENA : Tře na to mlátění nestačíme.

PADĚRA : Nebudem mlátit. Koňa mám, dřu sa a nakonec toto.
Nech nás předběhnú cizí fůry. Nech nás šecí předběhnú.

MAŘENA : Měl bys to znova zkusit u susedů.

PADĚRA : U Jožky? Šecí sú stejní. Veliký lebo malý, samé potfory.

ANDRÝS : Zapal si, Ondro. Ono to nejaké bude.

PADĚRA : Možu sa včil podívat ludom do očí?

ANDRÝS : Sám nic nezmožeš.

PADĚRA : To bych sa na to podíval. Sám, šecker si udělám sám.
Na šecky sa vykašlu.

ANDRÝS : Neříkaj hop.

HORKÝ (*vrací se se všemi od mlátičky*) : Ondřeju, nezlob sa, my sme ti tú fůru vymlátili.

FRANTA : Ráno sa nachystaj, dojedem ti s trachtórama pro to obilé. Aj voze ti poščáme. Dobrú noc.

ANDRÝS (*zpívá na posměch Paděrovi tanec, při kterém se vy-
skakuje*) :

Ďup stará Ďup, najedla sa krup,
jak na kerúc vyskočila, dycky krúpa vyletěla,
Ďup stará Ďup.

O p o n a

ČTVRTÝ OBRAZ

U Paděry.

1. výstup

MAŘENA, KRÁPČENA, RŮŽENA a ANDRÝS.

MAŘENA (*dává Krápčence prádlo do košíku*): Aby ťa neviděl.
Až to opereš, dojdou si pro to k vám.

KRÁPČENA: To bude jedna dvě. Potom to dám do ždímačky
a prádlo, jak sklo.

ANDRÝS: Prý tá mašina trhá?

KRÁPČENA: Donésla sem vám ukázat mojého košulu. Podívejte sa, esli trhá. Bilučká, jak hus. (*Ukazuje košili*)

ANDRÝS: Šak to tys povídala, že trhá. Už si na to nepamatuješ?

KRÁPČENA: Že sa vám chce cigánit. Andula Žožináška si tam totkaj donésla nošu hadér. Snáf v tom chodili dva roky, Mařeno, dva roky. No, tá špina ostala v pračce tak hustá, že ani vytéct nemohla. Kopsisť dybys do téj špiny postavila, tož sa ani nepohne.

MAŘENA: A to sa navrch dávaly pěkné fěrtúšky...

KRÁPČENA: Aha. A pod něma bys špinu mohla kopálem rúbat.

ANDRÝS: Ty klebetnico. U ničeho nesmíš chybět.

KRÁPČENA: Možu za to, že sem sa u teho nachomýtla? A co bych neřekla pravdu, no né, Mařeno?

ANDRÝS: Zitra to bude vykládat o tobě.

MAŘENA: Chraň ťa Pámbu.

KRÁPČENA: Co ich poslúcháš? Lapců¹⁾ a nedajú pokoja. (*Hluk projíždějícího auta*)

¹⁾ vykládají

MAŘENA : Čuješ? Snát zas nejaká kontrola. (*Vyběhnou na dvůr*) A co zhání na našem konci? Ešče nekomu vyvalí plot. Co nejede po silnici?

KRÁPČENA : Podívej sa, jaké nóbl auto. A co za divná fazóna, jak žaba.

MAŘENA : Dyby to nejelo, tož ti ani neřeknu, kde to má hubu a kde řít.

ANDRÝS : Tož jaké tyto? Myslím nejaký úřada z lidovéj správy. Jede k Zálešákovi, už sem ho tam jednu viděl stát. Enom tá tabulka s numerem ně neštymovala. Na žlutěj tabulce červeným CD. Nevíte, co to može byt?

KRÁPČENA : Róza sa zasěj bude vynášat, že u něch bylo auto.

MAŘENA : Jak by ně! (*Vracej se do kuchyně*)

KRÁPČENA : A co Ondra ?

MAŘENA : Od mlátění moc nemluví. Mezi ludi také nechodí. Akorát doma.

ANDRÝS : Zaskočilo mu. Ludé nám pomohli a jemu zaskočilo. Šak Růženě také!

KRÁPČENA : Eště ste sa neudobřili?

RŮŽENA : Že ich posloucháte. Po Štěpánovi ně nic není.

MAŘENA : Odřikaného chleba největší kus. Večer léce kolem chalupy jak splašená. Co sa ho navyhlédá. Div si očiska nevykrúťí. Moc tyma dveřama nebúchaj, abych nebúchla já tebe.

ANDRÝS : Mohli by toho Ondru nejak mezi sebe vzít.

KRÁPČENA : Prosit sa ho nebudú, to víte. Mosí tam ít dobrovolně. A potom o něm teprú bude řeč v tom představenstvu.

ANDRÝS : Ty už bys aj mohla úřadovat, jak si chytrá.

KRÁPČENA : Dyť by si to už aj naše tele zapamatovalo, dyž to čuju furt mlet dokolečka. Ale Franta ich, panečku, richtuje. Enom sa obracajú. Já už ídu, zas by ně starý doma nadával, že kadysi klebetím. (*Odejde*)

2. výstup

TEREZA, MILENA a předešlí.

TEREZA (*potkává Krápčenu na dvoře*): U Žoziňáků je veliký kravál. Starému sa ztratily peníze. Žoziňák nadává Anduli.

KRÁPČENA: No neříkaj. Táhá na ňu gruntovnicu? Nic špatného mu snát nepřeju, ale toto ho potrefilo. Šak měl co ztratit a jak to tak, že si ich nehlédál?

TEREZA: Nic horšího nemohlo na něho dojít.

KRÁPČENA: Toto až sa doví Ondřej. Kdo mu ich mohl ukradnout? Třeba pacholek?

TEREZA: Včil už je to jedno. Peníze sú pryč. Roby obskakujú kolem jejich chalupy. Radují sa z neštěstí druhých.

MILENA (*přiběhne*): Matko, kde šel Francek?

TEREZA: Nech Francka Franckem. Včil kadysi utěkál.

MILENA: Ale kde?

TEREZA: Věčně sa ti zpovídat nebude. Enom aby nevyhnál Andulu. (*Milena odbíhá*).

KRÁPČENA: Kdo by na něho dřel? To by si rozmyslél. Takú robu by nenašél.

TEREZA: Velice sprostě nadává. Matky odháňajú děcka, aby od něho neco nepochytily.

KRÁPČENA: Letím sa tam podívat. (*Utíká pryč*)

TEREZA (*jde domů*)

(*Děj pokračuje v kuchyni*)

RŮŽENA: To je dost, že odešla. A vy jí také povykládajte šeko. Eště mám přikrúžlat erteplí?

ANDRÝS: Přikrúžlaj ich věc, dostanem hosta.

MAŘENA: Jakého hosta?

ANDRÝS: Takého. Dojde k nám fešák. Enom krúžlaj a daj si záležat.

RŮŽENA: Zas cosi buntujú.

3. výstup

KRÁPEK, MAŘENA, ANDRÝS, RŮŽENA, pak PADĚRA.

KRÁPEK *(vejde)*: Není tu moja?

ANDRÝS: Vy sa hledáte jeden druhého. Moseli ste sa minút.

KRÁPEK: Jak to vypadá?

MAŘENA: Nijak, chodí jak podškubaná hus.

KRÁPEK: Už máte šecko podmítuté?

MAŘENA: Obě krávy sú stelné. A tým koněm?

ANDRÝS: Ten ešte tak neco dobrého zežhrat, ale na tah s ním nepořídíš nic.

MAŘENA: Celý deň sa na něho dívá, jak na svatý obrázek. Prý je maródný.

ANDRÝS: Ba zhníly, jak červavý pes. S takú nepodmítne ani do Božího narození.

KRÁPEK: Nic vám neslubuju, ale esli nám zbyde čas, tož vám to zhrkne.

PADĚRA *(vejde)*

KRÁPEK *(má se k odchodu)*: Abych šel. Vitaj, Ondřeju. Tož moja ně hledá, říkáte? Sbohem. Ja. Kdo předá kontingent, tož dostane lepší zaplatěné. A šecko sa včil odevzdává přes naše družstvo. *(Odejde)*

PADĚRA: Proč sa ně bojí? Co chtěl?

MAŘENA: Čúls? Ptál sa aj na podmítku.

PADĚRA: Utěkajú přede mnú, jak... S tým koněm, myslím, nic nebude. Je maródný.

MAŘENA: Co oračka? Nemožem roli tak nechat.

PADĚRA: Naděláš neco?

MAŘENA: Družstvo prý dostalo tříradlicový pluh. Že za vzornú práci.

PADĚRA: Pro mě za mě, třeba hodinky s vodotryskem. Mně sa to už netýká.

MAŘENA: Dojdú dneskaj. Optat sa, esli nepodpíšem dodatkovú smlúvu.

PADĚRA: Nic takého. Dyž dostávajú, nech si podpisujú. My si odevzdáme, jak sme dostali určené. Daj ně kafé.

MAŘENA: Bolí fa neco? Vem si štamprlu.

PADĚRA: Kafé chcu. Na moju bolesť bych mohl vypít rybník gořalky a nepomohla by. Sedí to ve mně a tlačí ně to, jak múra.

ANDRÝS: Třeba nemáš čisté svědomí? Di ke zpovědi. Uleví sa ti.

PADĚRA: Dybych tam viděl toho Žožiňáka, tož bych sa neudržel. Moseli by znova vysvěcovat kostél.

ANDRÝS: Aj na něho dojde. V kostele vyzpěvuje, jak dyby ne-
uměl do pěti napočítat.

PADĚRA: Ten sa bude mět dycky dobře. A mně ho bylo líto. Žluč sa ve mně pění, dyž si na to enom zpomenu. Já vůl starý.

ANDRÝS: Dobře ti tak. Měl sis dat říct. A včil děláš novú hlúposť.

PADĚRA: Řekl sem, že ně na nikom nezáleží.

ANDRÝS: Akorát v tom děláš hlúposť.

PADĚRA: No! Včilkej honem poletím za něma a řeknu ím, jak to dobře dělajú, že bych chtěl ít k něm. Budu sa stavít, že sem to tak nemyslél a říkat, jak je to družstvo výborná věc. Dyč bych mosel byt špina chlap a ich by moselo byt haňba, dyby ně vzali. (*Uteče do chléva*)

MAŘENA: Paděrovo plemeno tvrdohlavé.

ANDRÝS: Mařeno, je to dobré. Dobré je to. Včil potřebuje enom jednu ranu. Jednu jedínú.

MAŘENA: Co poskakujete? Dyč nemožete na nohu.

ANDRÝS: Snáf aj tá noha ně bude chodít. (*Klepání*) A hosťa máme tu.

4. výstup

ŠTĚPÁN a RŮŽENA. Pak ANDRÝS, MAŘENA a PADĚRA.

ŠTĚPÁN *(se objeví ve dveřích)*

MAŘENA: Vitaj, synku. Staře, počte ně pomoct nalét prasatom.

(Odejdou s Andrýsem)

*(Andrýs poslouchá za dveřmi. Mařena se postaví na dvůr a
hlídá, aby Ondřej nevešel)*

RŮŽENA: Tys došel?

ŠTĚPÁN: Dyt' chtělas, né?

RŮŽENA: Já?

ŠTĚPÁN: Naposled sis udělala ze mne blázna. *(Na odchodu)*

RŮŽENA: Štěpáne, nechoď! Já sem to tak nemyslela.

ŠTĚPÁN: Tak proč si pro mne vzkazovala?

RŮŽENA: Já že sem pro tebe odkazovala? Počkaj! Mosí sa to
vysvětlit.

ŠTĚPÁN: Já můžu klidně odejít.

RŮŽENA: Šak si di. Né, počkaj, lebo...

ŠTĚPÁN: Hele, nejsme ve škole.

RŮŽENA: Napřed ně řekni, co bylo s Boženú? .

ŠTĚPÁN: S kterou?

RŮŽENA: Ze Strmákovú.

ŠTĚPÁN: Co bydlej ve vedlejší ulici?;

RŮŽENA: Přeca víš, o kerú sa jedná.

ŠTĚPÁN: Koukáš na mě, jako žába z prachu. Co sem s ní...
Dyž mi tak málo věříš.

RŮŽENA: Nechoď nikde.

ŠTĚPÁN: Mám tu zůstat?

RŮŽENA: Máš.

ŠTĚPÁN: Už sem z toho janek.

ANDRÝS (*vejde*): Bodaj bys nebýl. Ale já také. Dyť tys ně říkál, že bys s ňů zasěj rád chodil. Tož jak je to? Aha? Chytlí sme ptáčka. Říkám vám, naposledy sem vás udobřil. —

ŠTĚPÁN: Zavoláme vaše a já jim všechno řeknu.

RŮŽENA: Ten ťa nesmijú vidět. Sú strašně divný. Moc sa dneskaj rozčílili.

ANDRÝS: Opravdu, Štěpáne, nechaj si to na podruhěj. Mařena na dvoře hlédá, aby sem náhodú nevrázil.

PADĚRA (*vyšel z chléva*)

MAŘENA (*dává oknem znamení*)

ŠTĚPÁN: Ani mně nenapadne. Sám ste mi kdysi říkal, že s takovejma věcma se nemá čekat.

ANDRÝS: No ja, ale tehlová sa to bralo ináč. (*Snaží se ho zadržet*)

ŠTĚPÁN: Pane Paděra! Strejdo, chtěl bych s váma mluvit! (*Volá na dvůr*)

ANDRÝS: Včil sa stane malér.

5. výstup

PADĚRA, MAŘENA a předešli.

MAŘENA (*vejde, přežehná Štěpána*): Pámbu ťa chraň aj s Panenkú Mariú.

PADĚRA: Co chceš? (*Pruďce*)

RŮŽENA: Ale, skoro nic. Vidět vás chtěl... (*Zadržuje otce*)

ŠTĚPÁN: Co se mi do toho pleteš?

ANDRÝS: Šel okolo, tož sa náhodú stavil... na skok.

ŠTĚPÁN: Neskačte mi do řeči.

PADĚRA: Tož co chceš?

ŠTĚPÁN: Růženu! :

PADĚRA (*pruďce k Štěpánovi, pak, jako by si to rozmyslel, pře-*

vede to do žertu): A na to ste ňa volali sem? Vem si ju spá-
nerabohem. (*Odejde do chléva*)

ANDRÝS: To máme huby otevříté, co?

ŠTĚPÁN: A vy s tím naděláte.

MAŘENA: Třeba má mlhu před očama. Ví o sobě?

ANDRÝS: Až moc dobře.

RŮŽENA: Furt sa ně to nechce věřit.

ANDRÝS: A si pod čepcem. Honem si to hled' ještě rozmyslet, než
bude neskoro.

ŠTĚPÁN: Co bych si rozmejšlel?

ANDRÝS: Dobře, tož ně skočíš pro tabák. Nic sa nedívej, dostál
sas do rodiny, mosíš poslúchat.

MAŘENA: Dneskaj by mohl mět eště volno, ně?

ANDRÝS: Tož dobře, ale zitra sa zařezává. Bez tabáku k nám
nechoď.

MAŘENA: Máš, cos chtěl. A hned' sa lúbajú. (*Na dvůr*)

ANDRÝS: Přej, dokáť šmakuje. Najhorší chodí dycky až na ko-
nec. A bude svadba.

6. výstup

KŘÁPČENA, TEREZA, MILENA, pak ŠTĚPÁN, ANDRÝS
a RŮŽENA.

KŘÁPČENA (*na dvoře s Terezou a Milenou*): Mělas recht, děv-
čico. Ztratily sa mu peníze. Šandáři už kohosi hóníja. Ten
mladý vrchní aj s tým novým kadysi utékali, aj s kvérama.

TEREZA: Šak drobné tam Žoziňák neměl. Říkal Matúš, že tam
má snát 200.000.

KŘÁPČENA: Dyč ich furt přehrňál, aby sa mu nezapařily.

MAŘENA: Hergot, roby, dyby člověk nevyšél ven, nic by sa ne-
dověděl.

KŘÁPČENA: Celá su z toho pryč. Takých věcí najednú.

MILENA: No a kde utékali šandáři? Hergot do Francka, také kadysi letěl. Aby tak hónili jeho.

KŘÁPČENA: Šecko může být. Mojému sem pohrozila, aby nikde nechodil.

ŠTĚPÁN (*objeví se na prahu s Andrýsem a Růženou*): Ten vás jistě poslechne. Nepostávejte a počte k nám.

TEREZA: Říkáš to, jak dybys patřil do rodiny.

ANDRÝS: My sme vám to věru eště neřekli. Už to na nich spadlo.

KŘÁPČENA: Nepovídejte, dyť sa hněvali?

MAŘENA: Ondra ani nic neříkál.

TEREZA: Třeba už dostává rozum?

KŘÁPČENA: Já letím, to je novin. (*Utíká pryč*)

ANDRÝS (*za ní*): Moc si hubu na špacír nepúščaj.

MILENA: Šak už byl najvyší čas. Tož u Paděrů bude svaďba? Staře, to si spolem skočíme.

ANDRÝS: Já umím enom ty staré, žádné jančivé. (*Začne notovat*):

Padá, padá rosička,
spaly by moje očička,
[:spaly by moje,
spaly by tvoje,
spaly by ony oboje.:]

(*Válaný verbuňk, slovácký tanec*)

Ani dech, ani nohy. Už su enom do truhle a hrst hoblovaček pod hlavu.

MILENA: Tak veselo u nás nebylo, ani nepamatuju.

MAŘENA: Šak dyby nás Ondra čúl. Aj řemeněm by nás myslím vysmýkál.

7. výstup

PADĚRA a předešli.

PADĚRA (*vyjde z chléva, slyší poslední slova*): Ty prasata nám jaksi nerostú. Nežerú, lebo co?

TEREZA: Tož sme vám to všetko povykládaly a už zas idem.

PADĚRA: Neutěkajte, já vás neukúsnu.

MILENA: Máte ešte prácu a my také. Zitra snáf dopodmitáme.

PADĚRA: Co Jožka?

TEREZA: Dojdi sa za ním podívat.

PADĚRA (*mlčí*)

TEREZA: Nic sa neboj. Aj dyž sa pohádáte, my po vás nebudem
chtět nic vrátit. (*Odejdou domů*)

PADĚRA: Už aj baby sa ně smějú. Eště malé děcka. (*Růžena
se Štěpánem zmizeli za humna*)

8. výstup

PADĚRA, MAŘENA a ANDRÝS.

(*Děj pokračuje v kuchyni*)

MAŘENA: Ondřeju, ten kůň už myslím táhat nebude.

PADĚRA: Zas už začínáš? Co furt s tým koněm máte? (*Sedá si*)

MAŘENA: Mléko sme neodevzdali, jak sme měli.

PADĚRA: Dyž krávy tahajú, nemožú dójít.

MAŘENA: Nemosely by táhat. Sú stejně stelné.

PADĚRA: A kůň je maródný.

MAŘENA: Vyhandluj ho. Je to stará potfora. Vim, že ta tehdo-
vá ten handlěř obalamutíl.

PADĚRA: Mařeno! (*Není schopen velkého odporu*)

MAŘENA: Obalamutíl a obalamutíl, to sa nedá zapírat. Šeci sa
ti smějú, že patří do klobás.

PADĚRA: Můj první kůň.

MAŘENA: Kúpiš si druhého. A eště sem si myslela jedno. Je
nás na prácu málo. Víš, jak to ve žňa vypadalo. Myslela sem
si . . .

PADĚRA: Co, že sa přihlásime do toho dru... Ani sa ně to nechce vyslovit. (*Odplivne si*)

MAŘENA: Čeho sa bójíš, Ondřeju?

PADĚRA: Mařeno, bójím sa, ale nevím, esli ně budete rozumět. Né, já to nereknu.

MAŘENA: Už ani před nama?

PADĚRA: Co to sakra necitíš? Vedlé tebe spávám, víš, jak su v noci kolikrát hore a počívám, co sa ve chlévě hýbe. Jak kolikrát stanu a idu sa podívat na toho koňa a na krávy, na prasata. Mám strach.

MAŘENA: Já ti furt nerozumím, Ondro. Z čeho?

PADĚRA: Tož vám to řeknu na plnú hubu. Bójím sa, že o to jednu dojdu. Dovedeš si představit, jak by to bylo hrozné, dojít do chléva a nemocť pohladit toho koňa po šňupáku, krávy popléskat, povykládat s něma? (*Rozpláče se*)

MAŘENA: Ondro, ty sa třepeš. Daj si štamprlu.

PADĚRA: Daj. Su jakýsi nervósní. Nevidět, jak ti to pod rukama roste. Mařeno, já nejsu špatný chlap. Andrýsu, vy to víte také, dyť s vama žiju už jak dlúho. Cosi do mně posledně dobů vjelo. Po válce sem sa těšil jak iní, ale potom sa tu cosi zvrťlo. Nemožu za to. Bylo to po první, co sem si mohl přikúpit pola, dobytka. Měl sem chuť žít. Velikú chuť. Já nevím. Je možné, že aj ten Žožinák ně to...

ANDRÝS: Ty sa bójíš, že ti to zas zeberú?

PADĚRA: Proti tomu trachtóru také nejsu.

ANDRÝS: Díváš se na to jaksi enom furt z toho tvojého. Nevidíš, co susedi. Nechaj si povykládat od Francka, co ludé inde. Šeci chcu dělat, aj ty chceš. Dyť to ale děláš pro ludé. A koňa ti nikdo nebere. Koňů bude potřeba furt.

PADĚRA: Že? No vidíte, já to říkám. Koňa bude potřeba furt. Dajte si se mnú. Mařeno, nalej tatovi. Enom dyby sa na mě ludé tak divně neřivali.

ANDRÝS: Žožináka sas neměl chytat. Měls vědět, kde patříš.

PADĚRA: Já už to tak nejak pomály cítím, ale zlomit sa to ve

mně mosí. Ináč to nepujde. To nestačíja enom řeči. Cítit sa to mosí. Totkaj. (*Polklepává si dlaní na vrsa*)

ANDRÝS: A kdo by ti bral koňa, lebo krávu? Zebrali ju Jožkovi? Lebo Křápkovi? Odevzdávat také mosíš. Víš, Ondřeju, tys nedělál nikdá ve fabrice.

PADĚRA: Myslíte si, že nevím, že šecí ludé chcú jest?

ANDRÝS: Tak. Dyť ten Franta to tu nedělá pro sebe. Dře sa na dvě strany.

PADĚRA: Šeckeró vím.

ANDRÝS: Enom aby.

PADĚRA: Hergot, už sem vám jednu říkál, že si vám tu nekleknu a neodprosím. Dyž do vás celú dobu nekdo trúbí, ale... Co bych slubovál. To mosí dojít samo.

ANDRÝS: Tož včil enom, abych sa toho aj já dočkál.

MAŘENA: A s tým koněm?

PADĚRA: Co ti ten kuň podělál? Nech ho byt. S tým sa to také nejak spraví, ale šeckeró najednú nejde. Fúj, teče ze mně, jak u zpovědi. (*Klepání*)

9. výstup

ŽOŽIŇÁK a předešlí.

ŽOŽIŇÁK (*je ustrašený*): Nezlobte sa. Už sem tu dlúho nebýl.

PADĚRA: Ven!

ŽOŽIŇÁK: Ondro, malér sa ně stál. Peníze sa ně ztratily.

PADĚRA: Jaké?

ŽOŽIŇÁK: Ptáš se hlúpě, jak ti druzí. Moje peníze. Šecky, co sem měl doma.

PADĚRA: Jak já o nich mám vědět? Chyťte klučku do ruky a palte.

ŽOŽIŇÁK: Býls přeca u nás kolikrát.

PADĚRA: Počívajte, snáť nechcete říct, že... (*Chytí ho za límec*)

ŽOŽIŇÁK: Pámbu chraň. Nic takého. Enom sem chtěl, abys ně to šel šandárom dosvěčit. Pod'. Víš, o které peníze sa jedná. Šak víš, že sem ich měl doma. Oni by ně to nevěřili.

MAŘENA: Kdo by sa starál o vaše peníze?

ŽOŽIŇÁK: Starál a už sa aj postarál.

ANDRÝS: Kolí ste tam měli?

ŽOŽIŇÁK: Ale 170.000.—.

ANDRÝS: Šak máte beztoho ešte na knížce. Tož šecky sa vám neztratily.

ŽOŽIŇÁK: Eště sa ně smějte.

MAŘENA: Neříkajte, že vás to dovede na buben.

ŽOŽIŇÁK: Vám je to ale íbrhaupt jedno, jak vidím. Andula je taky také kopyto.

PADĚRA: Ze šandárama nechcu měť nic společného. Aj dybych o nich věděl, hladovi bych nesvěčil.

ŽOŽIŇÁK: Přeca bys...

PADĚRA: A ešte neco vám povím. Uděláte dobře podruhéj, dyž k nám věckrát nebudete hledat dveřa. Nejsme na vás zvědaví.

ANDRÝS: Enom do něho, Ondro! Šecko mu řekni.

PADĚRA: Za ty žňa, co sme vám podělali, nechcem haléřa. Za ty rady vám pěkně děkuju a ináč nám vlezte na hrb.

ŽOŽIŇÁK: Dušo, rozmysli si to.

PADĚRA: Nemám si co rozmýšlat.

10. výstup

JURA a předešli.

JURA (*vběhne udýchaný*): Paděro! Skovajte ňa!

ANDRÝS: Potforo, vyraz nám futra.

MAŘENA: Snád' vám ich ukradl.

JURA: Ty si tady? Idú po mně. Honem, nemám čas.

ŽOŽIŇÁK: Raubířu, kdes dál peníze?

JURA: Ani sa nehnút, nebo to do vás pustím. (*Revolver v ruce*)

ŽOŽIŇÁK: Vlastního otca okradl a eště pistolu na mě táháš?
Urypo!

JURA: Neřvi! Stát! Šecko je mi fuk. Esli vyběhnete za mnú, tož střílám.

11. v ý s t u p

FRANTA a předešlí. Pak TEREZA a MILENA.

FRANTA (*chytí ho, zkroutí mu ruku*): Už ta mám, mrcho! Pustíš ten revolver?

PADĚRA: Poščaj ně ho. Já mám istú ranu.

ŽOŽIŇÁK: Necháš ho, Francku. (*Vyjde rána z revolveru, do země*)

MAŘENA: Kristuš! (*Franta dá Jurovi ránu, až padne na lůžko*)

ANDRÝS: Dělaljte neco.

ŽOŽIŇÁK: Juříčku, cos to popaskudíl?

FRANTA: Hore, ty hnoju.

ŽOŽIŇÁK: Pásl s tebu huse?

FRANTA: Pověz tatovi, proč chtěls upláchnút? Celé hnízdo sa u Zálešákú zešlo. Tento pacholek ím zařizoval přechody přes hranice. Celá síť. Dneskaj sa rychtovál aj tento vagas. Už mu tu bylo horko. Zpomínáte si na toto? (*Ukazuje mu listinu, kterou od něho dostal*)

ŽOŽIŇÁK: Já s tým nemám nic společného. Mluv, kdes dál peníze!

FRANTA: Ono sa to u súdu vysvětlí.

ŽOŽIŇÁK: Já s tým nemám nic . . . Vy ně to mosíte dosvěčit. Su

čestný, nikomu sem nic neudělal. Francku, pusť ho, vyřídím si to s ním sám. Snář by do toho kriminálu ani nemosél íť.

MAŘENA: Pěkného lumpa ste si doma chovali.

FRANTA: Tož ideme. Možná, že si aj pro vás dojdú.

(Odvádějí Juru na dvůr)

ŽOŽIŇÁK: Esli vám Jura neco řekne, tož to je cigánstvo.

FRANTA: Hybaj, hybaj.

ŽOŽIŇÁK: Františku, Frantine, tož Francku. Sme ľudé. Dohodnem sa. Má titul. Je dochtór.

FRANTA: Dyť z vás dělal vola. Na jaro ho vyhodili ze škole.

(Vyšli na dvůr)

TEREZA: Francku. Kady léceš? Mileno, totkaj ho máš. *(Volá z domu)*

ŽOŽIŇÁK: Su já špatný chlap? Nikomu sem neublížíl.

FRANTA: Tož co furt kolé teho meldujete? Pohni, dochtore . . . !

MILENA *(vběhne)*: Co mu nedáš pokoj, furt komanduješ?

FRANTA: Mileno, nikde nechod'. A šeci nech ostanú doma. To už si vyřídím sám. Přeca neobrátime dědinu k vůli pár lumpom hore nohama. Staře? Pamatujete? Tiší konůpci došli na řadu.

ŽOŽIŇÁK: Františku, já přeca nejsu proti režimu. Ani proti straně. *(Odejde Franta a Jura, za nimi Žožinák)*

12. výstup

PADĚRA, MAŘENA, ANDRÝS, TEREZA a MILENA.

ANDRÝS: Čujete ho? Včil není proti straně a za šestku by matku prodal.

MILENA: Aha, tož zloděja hónil a měl ho doma.

MAŘENA: Děvčico, dyby enom zloděja.

PADĚRA: Chtěl utéct mezi tych ostatních lumpů za hranice.

TEREZA: Co žvachleš? Jura? Taký múdrý synek?

ANDRÝS: Múdry? Terézo, že tak možeš řečnovat. Grunt je grunt. Dokáť z něho kapalo, tož to bylo furt „My Češi máme rádi svoju rodnú zem, venkov jedna rodina“. Ze sebe to ne-nabráł ten mladý. Jaký tata, taký syn. Furt vám koledujú, že s takýma Žožiňákama sa neide dohodnúť. Šak totkaj Ondřej oprubováł, co je to mět křivák mezi žebrama.

PADĚRA: Ani ně to nevzpomínajte.

MAŘENA: A vy ste ani nic nečuli? Dyť to musela byt rana jak z kanóna.

TEREZA: Jura? Nevykládaj.

ANDRÝS: Aha. Jak na Pijávě. Dyby né Francka, tož nás myslím aj pozabíjál.

PADĚRA: Može sa člověk pohnút, dyž vám míří rovnú na břuch?

MILENA: No a trefil nekoho?

PADĚRA: To by tak chybělo. Doběhl Francek, chytil ho za krágl, bácl s ním o zem, vyšla rána, ale mímo.

TEREZA: Už nic nevykládajte, lebo sa vyvrátím. Panenko Maria, toto sa stat mně, tož už su na mářách.

13. výstup

RŮŽENA, ŠTĚPÁN a předešli. Pak **KŘÁPČENA, KŘÁPEK** a **HORKÝ**.

MAŘENA (*k přicházející Růženě a Štěpánovi*): Vy si špacírujete, jak můj s mojů a zatým mohl byt pohřeb místo svadby.

ŠTĚPÁN: Že sem o to přišel!

RŮŽENA: Kde sa hrabeš na Francka. Potkali sme ho, akorát se dál do auta. Měli ich tam spakovaných věc.

ANDRÝS: Pravdaže. Mosí ím podepsat protokól.

RŮŽENA: Mileno, Francek ti odkazuje, že neví, kdy sa vrátí, aby vaši strýc vzali za něho ty smlůvy, že to mosí byt do zítřka udělané a aj podané na národním výboře.

KŘÁPČENA (*přilétne*): Sodoma Gomora. Tolikých aut sem snáh estě neviděla. A tych šandárů, jak dyby Leciána hónili. A kvěru. Mařeno, co ti mám řečnovat. Strílali. Rači vám to

ani nepovím, jaké věci sem viděla. Vřed by ťa chytl, Terézo. Růženko, věčikaj buď statečná. Víš, co je ce Štěpánem? Kréf z něho hrčí. Vézli ho do špitála.

ŠTĚPÁN: Kam?

KŘÁPČENA: Do Hradišťa. Synku! Jezusmarja, snát mám mhu.

ANDRÝS: Podívajte sa na tú potforu, jak nás kašulíruje. Já byt tvojim, tož ťa zbiju jak žito. Kolí že tam tych aut bylo?

KŘÁPČENA: Tož, takých . . . sedm, lebo dvě.

KŘÁPEK (*s Horským vejdou*): Ani ich nemosíme zháňat. Sú v jednéj guči.

HORKÝ: Už sa vám ulevilo?

KŘÁPEK: Tá vám toho zas myslím povykládala.

RŮŽENA: Strýcu, odkazuje vám Franta, abyste za něho vzali ty smlúvy.

HORKÝ: Vím, křičál to na mě z auta.

KŘÁPEK: Za tým cizím autem sa enom zadýmilo.

ANDRÝS: Á, mělo žlutým napsané CD, že?

KŘÁPEK: Říkali, že to bude nejakej téj mocnosti.

ANDRÝS: Šak víme, kerěj mocnosti.

RŮŽENA: Dybys ho býl chytl ty, mohl byt v novinách.

ANDRÝS: Hrubú literú to tam bude o Franckovi napsané. Aj s podobénkú.

MILENA: Košulu má špinavú.

TEREZA: Bez lémečka. Kolikrát sem ti říkala, aby sas o něho věčej starala. On není enom taký obyčajný. Víš, že si dom natáhál všelijakých tych politických knížek, a aj na okresi řečnuje moc ludom.

ANDRÝS: Na lémečku nešupí. Hlavně že má totkaj návratí otevříté. Takých lidí strana potřebuje. Čuješ, Ondřeju? Hrant neostává hrantem.

PADĚRA: Jak sa to zemlelo?

HORKÝ: Enom oči mět otevříté. Už kolé teho nebudem mluvit. Býl ve spójení, věčl si to odsedí. Šak máme, myslím, důleži-

tější věci. Tož jak je to s tebou, Ondro? (*Všichni se nahnou do kuchyně*)

ANDRÝS: Kůň mu leží v hlavě.

HORKÝ: Zítra sme hotovi, dojedeme k vám podmítat.

MAŘENA: Jak to nevezmeš, tož idu z baráku.

PADĚRA: Počkaj, já ...

KŘÁPEK: Nic nemluv, moc ti rozumíme. A věl s tú dodatkovú smlúvú.

PADĚRA: Sednite si. Roby tu ale nemajú co dělat.

TEREZA: Tož to prr. Neviš, jak to věl chodí? Spáls?

KŘÁPČENA: Už aj já do toho mluvím.

ANDRÝS: Na mú dušu, chlapi, to máte kontrolú.

HORKÝ: Robky sú také zapsané.

TEREZA: V prádelni.

KŘÁPČENA: Bez nich ani rana.

HORKÝ: Tož kolí dáš?

PADĚRA: Kolí ste dali vy?

HORKÝ: Já sem dál metrák ječmeňa navíc, půl metráka žita a rži.

KŘÁPEK: Já metrák rži a půl ječmeňa.

PADĚRA: Tož já dám ...

ANDRÝS: Neutni sa.

PADĚRA: Půldruhého metráka ječmeňa a metrák rži, né, metrák žita.

MAŘENA: Nehújaj, nehújaj. Zas mosíš mět věc jak druzí.

HORKÝ: A já to zvyšuju na ječmeni a na rži o 20 kilo.

PADĚRA: Zas chceš ze mně udělat špinu? Já to tak nenechám. Také o dvacet navíc.

KŘÁPEK: Počkajte, já to nestačím psat!

KŘÁPČENA: Starý, a co my? Snát sa nenecháš zahaňbit?

KŘÁPEK: Já také o dvacet a počkajte, až si to zapíšu.

TEREZA: Ná, Jožko. To tak nemožeš nechat.

HORKÝ: O dalších dvacet.

TEREZA: A já třicet vajec.

MAŘENA: Štyrycet vajec.

PADĚRA: A eště dvacet na rži a na ječmeni.

ANDRÝS: Nech to para tlačí.

PADĚRA: Šak sa urodilo. Chlapi.

Veselo muziky, veselo ně hrajte,
šak já vám zaplatím, nic sa nestarajte.
Zaplatím, zaplatím, ale včil nemám čím,
až si já z nového žitečka namlátím.

(Paděra s Horkým zpívají, Andrýs tančí „sedláckú“)

HORKÝ: A mělo by sa to zapít. Mám v krku jak v trúbě.

TEREZA: Do žádnéj hospody sa nejde. Potom nevíte, kdy sa máte vrátit.

MAŘENA: Šecko by tí chlapi zapíjali.

KŘÁPČENA: Už sú jak Fabiš Varmužů. Ten šél kúpit do Ostroha kozu a tak dlúho s handlěrem zapíjali, až kozu propíl a našli ho v příkopě. — Stará o něho div vidle nepřerazila a to potom bylo furt „Rozárko, nebij ňa, ty si moja hodná Rozárka.“

HORKÝ: Enom nechaj byt, šak by sa vám bez nás špatně žilo . . .
Kdo by za vás táhál ty tragače z hája?

TEREZA: Roby kolé téj práce nikdá toli nenadělajú, jako chlapi.
Náš Jožka, dyž sa trochu nadře, tož ho hned pchá v boku.
Už letí na štamprlu, jak dyby ho zima obešla.

MAŘENA: Ondřeja zas mosím večer mastit.

KŘÁPČENA: A kdo by sa starál o pola?

HORKÝ: Šak počkajte, na podzim si dáme šecky ty lunty do jednéj hromady, abysme sa na tom toli nenadřeli.

KŘÁPČENA: Kerú strelu. Už zas cosí zmýšláte? Nevím, kdo by byl tak chytrý a dával nekому pola?

TEREZA: Nebohý hospodář, kerý si neumí podělat na svojem.

ANDRÝS: Sakra, roby, toto už sem kdesi čúl. Neříkaly ste to, dyž sa tu měla dělat tá prádelňa?

TEREZA: Ten 'Andrýs nepřestanú a nepřestanú.

HORKÝ: Křápku, kdo je hospodářem doma?

KŘÁPEK: My, a nech sa roby opovázija.

HORKÝ: Dáme luntý dohromady a narok budeme ze žňama ešte spěš hotoví.

KŘÁPČENA: Zlaté oči, keré to uvidija.

HORKÝ: Tož bysme sa aj mohli zvihnút?

PADĚRA: Počkejte ešte. Stala sa nám taká nečekaná věc. Růžena sa nám chce vdávat a rači prý spěš, jak později. Já vím, že ste ňa totkaj chtěli poprosit, abych šel za svědka a jaksi sa to tehdy zašmodrhalo. Jožko, neříkaj nic. Už je to dobré. Oplatte ně to, jářku tak, jak s tým mlátěním, tak ňa najvěč potrestáte a pod' im to, Mileno, s tým tvojím dosvěčit.

MILENA: To sa ví, že pujdem.

PADĚRA: A na svadbě nech vás vidím šeckých. 'A s tým družstvem to udělejte, jak uznáte. Esli si toho nezasluhuju, tož ňa neberte.

MAŘENA: A s tým koněm?

PADĚRA: Šecko má svůj čas. Nekvaltuj. To mosí ít šecko po pořádku.

HORKÝ: A věil sbohem. Zitra si přistaňte, pojedem na tú oračku. (*Odejdou, na scéně zůstávají jen Paděrovi, Andrýs, Růžena a Štěpán*)

14. výstup

PADĚRA, MAŘENA, ANDRÝS, RŮŽENA a ŠTĚPÁN.

ANDRÝS (*Paděrovi*): A máš to, synku, za sebú.

PADĚRA: Jaksi sa ně z toho šeckého zaplantala hlava.

ŠTĚPÁN: A co my?

PADĚRA: Pujdeš sa se mnú podívat na ty prasata a potom to mosíme ít zapít. (*Odejdou do chléva na dvůr*)

ANDRÝS: Konečně dneskaj budu dobře spat.

MAŘENA: Ani ně nenapadlo, že to půjde tak fryško.

RŮŽENA: Bylo toho moc a Štěpán k tomu.

ANDRÝS: A jak sa dobře s Paděru znášajú. Tak ně to připadá, jak dybych tu neměl co dělat.

MAŘENA: Zasěj vás tlačí múra?

ANDRÝS: Podaj ně tú štamprlu, nech zaženu mrákoty.

RŮŽENA: Také ticho už u nás dlúho nebylo.

MAŘENA: Protože sa Ondřej s nikým nehádá.

15. výstup

PADĚRA, ŠTĚPÁN a předešli.

PADĚRA (*se Štěpánem vycházejí z chléva a hádají se*): Snát nechceš říct, že sú ty prasata špatné?

ŠTĚPÁN: Sou moc nízký. My teď u nás pěstujeme jen tu vysokou rasu. Český, bílý prase. Byl sem na školení a tam nám vo tom taky přednášeli.

PADĚRA: Doví, co vám nacigánili.

ŠTĚPÁN: A nemaj ocásky nahoru. Nebudou mít pěkný šunky. A ta tekutá strava jim asi neslouží. Dávejte jim suchou a vody se pak napijí, kolik budou chtít. Jinak budou jen takový nalitý.

PADĚRA: Dycky sem chováł prasata s nízkýma nožičkama a byly dobré a najednú dojde odnekád' taký halama a nelúbí sa mu to.

(Uprostřed hádky se Paděra zarazí, uvědomí si, že se hádá, a převede další do smíchu)

ŠTĚPÁN: Dyž si nedáte poradit vod odborníka...

PADĚRA : Jaký ty si odborník, soplešu jeden? Přeca ně nebudeš
učit chovat prasata. (*Odchází se scény*)

MAŘENA (*v kuchyni slyší, jak se hádají*): Zbytečně sme sa ra-
dovali. Už sa zasěj hádajú.

ANDRÝS : Ale po první o rozumnej věci.

O p o n a

SEŠITY DIVADELNÍ ZATVY

13. svazek

Laureát státní ceny

Ilja Prachař

HÁDAJŮ SA O ROZUMĚ

Zemědělská veselohra ze současnosti o čtyřech obrazech

Vydala Osvěta, vydavatelství ministerstva informací a osvěty, Praha, v roce 1951 — Studijní poznámky: Jiří Dalík, Ilja Prachař, Jaroslav Nezval a Mojmír Vyoral — Kresby původní výpravy Jiří Holý — Obálku navrhl Ing. arch. Miroslav Kouřil — Uspořádal Emanuel Janský — Šéfredaktor vydavatelství Norbert Pitthard — Vedoucí redaktor Miloslav Bureš — Odpovědná redaktorka Milena Němečková — Technický redaktor Rudolf Cihář — Korektorka Marie Veselá

301-13/486 - 61091/51/6/III/1 - 105 - 5% — Sazba 1. 10. 1951 — Tisk prosinec 1951 — 2. vydání — Náklad 3.300 (3.301—6.600) — Počet plánovacích archů 6,50, autorských archů 4,48, vydavatelských archů 4,59 — Skup na papíru 221, 86×121, 80 g — Vytiskly Střeodočeské tiskárny n. p. závod 02, Praha II, Jungmannova 24, z nové sazby písmem garmond Ideal

Cena brož. 34 Kčs